Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v torek 17. julija 1934 Štev. 159 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10,349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Bolgarski poskus

V svojem velikem političnem govoru v sofijski operi — čudno je, da diktatorji tako radi govore ravno v operah — je predsednik bolgarske vlade g. Kimon Georgijev povedal veliko novega, da, naravnost strahotna razodetja smo slišali, ko je v številkah dokazal moč razpuščene macedonske revolucionarne stranke. 78.000 pušk, to je orožni arzenal za malo armado, ki je živela v državi, a vendar poleg nje, svoje lastno življenje in bila neprestana nevarnost za red v domovini in za mirne odnošaje s sosedi. Da takšen položaj ni mogel in ni smel trajati, g. Georgijevu radi verjamemo. Njegov državni udar, ki ga je izvršil v soglasju z vladarjem in s pomočjo narodne vojske in ki ni zahteval niti kapljice krvi, je bil državniški čin v korist domovine, pri katerem ni treba šteditи s pohvalo in zahvalo. Vladati, to se pravi, predvidevati. In ravno vsled tega, ker so sotrudniki in somišljeniki g. Kimona Georgijeva predvideli strahovite posledice, ki bi morale nastati na Balkanu, če bi ostala oblast odvisna od teh 78.000 revolucionarnih pušk, je treba brez oklevanja dati državnemu udaru »Zvenarjev« rodoljubni značaj, ki ga je v svojem govoru predsednik vlade tako zgovorno tudi zahteval.

Toda njegove informacije žal niso bile popolne, ker ne samo Bolgari, ne samo sosedi Bolgarije, marveč ves kulturni svet je z radovednostjo pričakoval pojasnil glede nadaljnih namenov za enkrat še diktatorske vlade v pogledu notranje obnove narodovega življenja. Čula so se v tem oziru že najbolj različna mnenja in med vsemi se je največkrat ponavljal očitek, da bo konec vse narodne revolucije le uvedba navadnega fašizma, ki bo posnet nekoliko po italijanskem, nekoliko po nemškem vzorcu z majhnimi avstrijskimi primesmi. O tem vprašanju je g. Kimon Georgijev molčal, morda namenoma, ker noče, da bi javnost razpravljala o načrtih, ki še niso zreli, morda pa tudi nehote, ker še ne razpolaga z državno ideologijo, ki naj jo po zmagovitem državnem udaru vlada izvede, morda pa tudi vsled nesoglasij v zmagovitem taboru, kjer bi posamezni zavezniki radi vsak po svoje izkoristili uspehe. Tako smo navezani le na slučajna poročila iz Bolgarije, ki krožijo po svetovnem tisku, ki pa nas v tej obliki ne morejo povsem razveseliti. Kaj se govori o notranji obnovi Bolgarije?

Bolgarska diktatura je kot novost ustanovila »ravnateljstvo za ljudsko obnovo«, ki mu je bilo zadnje dni prideljeno še »ravnateljstvo za ljudsko moč«. Pri teh dveh ustanovah torej, in ne več pri »Zvenarjih«, ki so razpolagali z nekoliko pomanjkljivim idejnim načrtom, bo treba iskati pojasnil o načinu in smernicah, po katerih hoče nova vlada bolgarski narod pomladiti in postaviti državno življenje na nove temelje.

Med tem ko se hoče »ravnateljstvo za ljudsko obnovo« posvetiti zgolj ideološkim študijam in poiskati za novo državo tudi novo državoslovno in družabno ideologijo, ki naj vzgoji novega bolgarskega človeka, se hoče »ravnateljstvo za ljudsko moč« baviti predvsem s praktično notranjepolitično organizacijo bolgarskega ljudstva na podlagi smernic prvega krožka ideologov. Delo ene in druge obeh imenovanih ustanov še ni dosti napredovalo, a vendar se dajo ugotoviti vsaj neki površni obrisi načrta, ki ga nameravajo izpeljati.

Bolgarija je do 80% državna kmetov. Torej je treba predvsem napeti sile, da se organizira kmet v novem duhu, da skrbi državna oblast za njegovo dobrobit in da se kmečkemu stanu da v odločevanju državne in ljudske usode ona politična teža, ki odgovarja njegovi številčni premoči in njegovi gospodarski važnosti. A bolgarski kmet je vedno bil politik. Za to je vsaka politična ideologija, ki bi kmeta rada potisnila na zgolj gospodarsko področje, v Bolgariji nemogoča, ker če se kmet ne bo mogel javno udejstvovati v politiki, ima stotine možnosti, kot je pokazala še sveža prošlost, da se udejstvuje v tajnih organizacijah. Ideologi bolgarske diktature so torej sklenili, da je prva skrb nove vlade, da ustanovi veliko, samo eno in vseobsežno gospodarsko in politično kmečko organizacijo, ki bo kmeta stanovsko ščitila, ga gospodarsko podpirala in mu ob enem dala priložnost za njegovo politično izživetje .Ta gospodarsko-politična kmečka organizacija namreč bi iz svojih članov volila tudi zastopnike v bodoči državni zbor, ker parlament je še slej ko prej ostal sicer nekoliko oddaljeni, a vendar zaželjeni cilj vlade. Želja, ustreči težnji političnega delovanja, je novo bolgarsko vlado obvarovala pred napako, da bi sama imenovala občinske odbornike, marveč si je pridržala le imenovanje županov, med tem ko je odborniška mesta prepustila zelo pametno v svobodnih volitvah izraženi politični volji volivcev, to je kmetov. Ravnateljstvo za ljudsko moč« bo torej v prihodnjih mesecih postavilo vse svoje sile, da prepriča bolgarskega kmeta o odličnosti enotne gospodarsko-politične stanovske organizacije, zavedajoč se pri tem, kljub velikemu optimizmu, ki ga navdaja, velikih težav, ki se pojavljajo, kadar kdo hoče organizirati ljudstvo od zgoraj dol, mesto, da bi organiziral počenši od spodaj in pri tem sledil zakonom organične rasti.

Ko bo vsaj površno organiziran kmečki stan, misli »ravnateljstvo za ljudsko obnovo« na podoben način spraviti pod enotno streho tudi druge stanove in se v tem pogledu pripravljajo že načrti za gospodarsko-politično organizacijo obrti in delavstva.

Sporedno s temi stanovsko-političnimi stremljenji pa teče velika aktivnost vlade med mladino, kajti diktatura se zaveda, da »stari ljudje« ne bodo nikdar mogli postati polnokrvni pristaši novih ideologij in da je vsled tega najboljše, če vlada »stare ljudi« drži pod disciplino in gre gradit temelje nove države med mladino, ki jo bo jutri predstavljala in nosila. In ravno to spoznanje, ki je precej posneto po Hitlerju, zna vladi delo olajšati, ker ne samo bolgarska, marveč vsaka mladina je vesela in ponosna, če jo tisti, ki držijo oblast v rokah, obremenijo z velikimi odgovornostmi. Zato ni čudno, če so uspehi, ki jih beleži diktatura pri zbiranju mladine v vsedržavno »zvezo kmečke mladine«, veliko večji, kot pa pri organiziranju kmečkega stanu kot takega. Dozdaj je vstopilo v »zvezo kmečke mladine« že 27 samostojnih mladinskih društev, med njimi tudi pomladek zemljedelcev, tako da šteje organizacija že 150 tisoč članov, kar je za Bolgarijo s svojimi 6 milijoni prebivalcev naravnost ogromno število.

Kaj je končni namen te organizatorične delavnosti, nam g. Kimon Georgijev še ni povedal. In vendar bi bilo prav, če bi jasno vedeli, da ne pripravlja ogrodja za samogoltnost kakšnega slovanskega fašizma, marveč organične celice za zgradbo, v kateri bo svobodno gospodarilo svobodno ljudstvo v spoštovanju pravic človeške osebnosti in v spoštovanju tudi socijalnih dolžnosti vsega državnega občestva. Ali v fašizem, ali v pravo in pravično demokracijo? Na to vprašanje čakamo sedaj odgovora.

Socialni nemiri v Združenih državah

Obsedno stanje v Kaliforniji

Med splošno stavko v San Franciscu je prišlo do krvavih pobojev med stavkujočimi in vojaštvom - Na več krajih so oplenili trgovine z živežem - Roosevelt hoče osebno rešiti spor

San Francisco, 16. jul. AA. Davi ob osmih je izbruhnila v Kaliforniji generalna stavka. Včeraj je prišlo do izgredov in so na več krajih oplenili trgovine z živežem. Vojaštvo je nastopilo proti stavkujočim z bajoneti in je enega ubilo. Washingtonska vlada je v stalni zvezi z mestno upravo in informira Roosevelta o poteku dogodkov po radiu. Policija in narodna garda sta ojačeni, pred mestom je pa v pripravljenosti drugi zbor zvezne armade, da poseže vmes, če redne čete dogodkom ne bi bile kos. Vrhovni odbor stavkujočih je snoči izdal poslednje odredbe za ravnanje med stavko. Med drugim je odredil sorazmerno razdelitev živeža in bencina, razen tega je pa ustanovil tudi posebno sindikalno policijo, ki naj prepreči morebitna nasilja.

Guverner Meriam je izjavil, da bo dal vojaško zastražiti tovorne avtomobile z živežem ter da je dal ojačiti narodno gardo. Mesto je dejansko v obsednem stanju.

V poučenih krogih izjavljajo, da bo vlada intervenirala zaradi stavke v San Franciscu šele tedaj, kadar dobi za to izrečno pooblastilo predsednika Roosevelta.

Po doslej še nepotrjenih vesteh namerava predsednik Združenih držav Roosevelt prekiniti svoj odmor ter se podati osebno v San Francisco, da doseže pomirjenje med delodajalci in delojemalci ter prekine splošno stavko, ki se je danes začela.

Razni delavski sindikati groze s stavko tudi v Newyorku, Portlandu, Oregonu, Birminghamu in Alabani. V Houstonu (Texas) so stavkujoči pristaniški delavci ubili tri črnce, ki so hoteli iti na delo.

San Francisco, 16. jul. p. Davi ob osmih po ameriškem času se je začel generalni štrajk, katerega se udeležuje okoli 150.000 delavcev. Prebivalstvo San Francisca ter drugih primorskih mest je zelo razburjeno, ker se je že pojavilo pomanjkanje živil. Tako so pošle vse zaloge svežega mesa in sveže zelenjave in osnoval se je poseben odbor, ki bo prevzel razdeljevanje živil. Vendar kaže, da bo uspelo prepeljati v mesto živila, ker je prevzela varstvo transportov živil zvezna vojska. Pod orožje so bili poklicani tudi bivši bojevniki ter se je ustanovila posebna narodna straža ne samo v San Franciscu, temveč za vso Kalifornijo. Na cestah je videti polno vojaštva, ki vozi s seboj tudi topove. Na vseh važnih križiščih so postavljene strojnice.

Long Beach, eno najlepših mest Kalifornije, kjer so izbruhnili socialni nemiri

Zaprta so tudi vsa zabavišča ter nad 2000 gostiln. Od restavracij in gostiln jih posluje samo 19. Stavkujoče delavstvo je izvrstno organizirano ter je mesto po njihovih stražah popolnoma odrezano od ostalega sveta. Propagandi delavstva je tudi uspelo, da bodo stopili v stavko tudi poljski delavci iz okolice, kar bo povzročilo še večje pomanjkanje hrane.

Mesto je popolnoma izumrlo, ker tudi cestna železnica ne vozi. Opaža se že dvig cen, toda vlada je energično nastopila proti temu in je bilo nekaj trgovcev radi neupravičenega dviga cen zaprtih.

Poostreni politični položaj v Avstriji

V borbi s teroristi

Komunisti so začeli zborovati - Hitlerjevci divjajo

Dunaj, 16. julija b. Razmere v Avstriji se vsak dan bolj zaostrujejo. Razen narodnih socialistov so pričeli energično akcijo sedaj še komunisti, ki pa se ne poslužujejo atentatov. **Komunisti so imeli včeraj v Wienerwaldu ob obletnici požara v pravosodni palači na Dunaju leta 1927 tajno zborovanje, ki se ga je udeležilo 1000 oseb. Govorniki so ostro obsodili sedanjo vlado in so napovedali tudi skorajšne maščevanje za prelito delavsko kri 12. februarja letos, ko je vlada s topovi razbila odpor delavstva. Na zborovanje pa je prišlo 8 orožnikov, ki so jih komunisti takoj obkolili in jih skušali razorožiti. Večje število komunistov je bilo oboroženih z revolverji. Orožniki so uporabili takoj strelno orožje in so ubili dva komunista dva pa so hudo ranili.** Nato so se komunisti razbežali po gozdovih. Vlada je takoj poslala okrepitev orožnikom in pričele so se številne aretacije po gozdovih.

Vsake četrture en atentat

V vrstah narodnih socialistov pa se opaža silno ogorčenje zaradi tega, **ker je vlada izdala nov zakon, po katerem se bodo vsi atentati kaznovali s smrtjo. Še večje ogorčenje pa je izzvala med narodnimi socialisti določba v omenjenem zakonu, po kateri pride pred izredno sodišče tudi vsakdo, ki ima pri sebi eksploziv. Narodni socialisti odkrito napovedujejo, da bodo 18. t. m., ko postane ta zakon veljaven, izvršili vsak četrt ure v Avstriji po en atentat. Narodni socialisti nadalje izjavljajo, da bodo za vsakega narodnega socialista, ki ga bo obesila avstrijska vlada, dvignili v zrak po eno javno zgradbo.** V noči od sobote na nedeljo je bilo nekaj dunajskih okrajev brez razsvetljave, sam center pa je ostal brez razsvetljave pol ure.

Naknadno se poroča, **da so narodni socialisti vrgli pri Gradkornu v zrak električen transformator.** V Gradcu so narodni socialisti **razbili z eksplozivom več poštnih zabojev,** pri čemer je bil ranjen poštni uslužbenec, ki je imel tamkaj opravka. V vsej Avstriji so orožniki aretirali veliko število narodnih socialistov, ki jih sumijo da so se udeležili pri zadnjih atentatih. **V Innsbrucku je bil aretiran znani narodno-socialistični književnik Trenkwalder, za katerega mislijo, da je aranžiral dinamitni atentat na rimsko-katoliško cerkev v Möserju pri Strebersdorfu. V bližini Dunaja so narodni socialisti priredili nočne vojaške vaje. Pri tem so jih orožniki obkolili in zaprli 32 oseb.**

Zaradi umora bivšega narodnega socialista Korneliusa Zimmra na Dunaju je policija aretirala večje število oseb, vendar pa pravega zločinca še ni našla. Jasno je samo, **da je postal Zimmer žrtev maščevanja narodnih socialistov, ki ga smatrajo za izdajalca narodnega socializma.**

Na žagi v Neubergu pri Gradcu je izbruhnil požar. K sreči je bilo mirno vreme, ker bi bila drugače škoda ogromna. V bližini se je namreč nahajalo več kladišč drv. Po nalogu policijskih oblasti so bili v tem kraju aretirani vsi narodno-socialistični voditelji.

Vlada je sklenila, da bo z vsemi sredstvi zatrla rovarjenje narodnih socialistov, proti katerim namerava sedaj brezobzirno postopati. Znani hajmverovec dr. Berger je izjavil včeraj, da bo vlada storila vse, da prepreči barbarsko postopanje narodnih socialistov.

V dijaški dom v Leobnu so vrgli neznanc bombo. Materialna škoda je velika.

Potovanja v Rim

Pariz, 16. julija. AA. Z Dunaja poročajo: V tukajšnjih političnih krogih trdovratno govore, da se bo avstrijski zvezni podkancelar knez Starhemberg danes sestal v Benetkah z italijanskim državnim podtajnikom za zunanje zadeve Suvichem in da bo razen tega imel knez Starhemberg važen sestanek tudi z Mussolinijem v torek 1. ali pa v sredo 18. t. m. Po Havasovem poročilu z Dunaja, je določeno potovanje kancelarja Dollfussa v Italijo za 29. julij.

Po zadnjih dogodkih v Nemčiji

Val rdeče propagande

Berlin, 16. jul. m. Nemška tajna politična policija je prišla zadnje čase na sled pojačeni komunistični agitaciji, ki predvsem izvira iz vrst napadalnih oddelkov. Nemški komunisti in bivši člani napadalnih oddelkov so dobili od moskovskega komiteja nova navodila in potrebne letake za propagando po vsej Nemčiji. Brošura v nemškem jeziku, ki nosi naslov »Osvoboditev nemškega delavskega stanu«, se z veliko naglico tajno širi po vsej Nemčiji. Komunisti v Nemčiji pozivajo delavce na upor. Istočasno pozivajo tudi obrtnike in srednji stan, da se priključita akciji delavstva in da naj z neplačevanjem davkov ter z drugimi sabotažnimi akcijami spravita sedanji režim v čim večje težave, dokler ga končno ne prisilita, da odstopi.

„Čiščenje traja dalje"

Berlin, 16. jul. m. Iz dobro informiranih krogov se doznava, da je kancler Hitler poveril Göringu, predsedniku pruske vlade, nalogo, da do konca izvrši «akcijo prečiščenja» v vrstah narodno-socialistične stranke. Ta akcija se še do danes ni zaključila. Tako se zagotavlja, da je od 661 poslancev, kolikor jih šteje nemški Reichstag, 70 poslancev narodnosocialistične stranke izgubilo mandate ter so bili na njihova mesta poklicani novi ljudje. Po istotako zaupnih informacijah bo Göring tudi sprovedel redukcijo uradništva v vseh državnih in občinskih uradih v rajhu. Veliko število uradništva je bilo enostavno pometano na ulico. Prav tako je bilo odpuščenih tudi mnogo policijskih uradnikov in uslužbencev in istotako tudi mnogo železničarskega in brodarskega osebja. Göring odpusti iz službe vsakogar, na katerega pade najmanjša sumnja, da je simpatiziral s krogi, ki so bili blizu generalu Schleicherju ali Röhmu. Sprovajanje te redukcije kontrolira osebno Göring sam.

Rdeča fronta v Franciji

Pariz, 16. jul. AA. Vrhovni svet socialistične stranke (SFIO) je včeraj ves dan razpravljal o komunističnem predlogu za skupen nastop. **Na zborovanju so sprejeli predlog Paula Faura o skupnem nastopu s komunisti, vendar tako, da bi posamezne točke tega sporazuma podrobneje izdelal šele stalni upravni odbor stranke.**

Vojaška akademija - univerza

V vojaško akademijo sprejmejo letos 300 gojencev

Belgrad, 16. jul. AA. **Vojaška akademija sprejme letos 300 gojencev, abiturientov gimnazij in realk ter visokošolcev. Rok za prijave je do vštetega 31. julija. Pogoji za sprejem se lahko vidijo na vseh poveljstvih vojaških okrožij in na občinah, lahko se dobe tudi v vojaški akademiji. — Vojaška akademija je povišana na stopnjo univerze. Študij traja tri leta. Šolnina in vzdrževanje gresta na državne stroške.**

Kakšni so pakti, ki jih predlaga Rusija?

Zanimiva pomirjevalna pojasnila iz Moskve

Moskva, 16. julija. AA. Danes so uradno objavili, da pozdravlja sovjetska vlada predlagani pakt o vzhodnem Locarnu brez vsakega pridržka. Vladno glasilo »Izvestja« pravi, da bo tudi Nemčija po vsej priliki izpremenila svoje stališče, in da še ni izrekla svoje zadnje besede. Tudi Poljska bo skušala pospešiti sklenitev takega pakta. K vzhodnemu paktu so se dozdaj priglasile vse vzhodne države z izjemo Nemčije in Poljske. Pakt sam bo imel tri temeljne določbe:

1. **države podpisnice se ne bodo borile druga proti drugi;**
2. **sedanje meje ostanejo nedotaknjene,** in
3. **za primer napada velja skupna pomoč proti napadalcu.**

Pakt ne bo izključil nobene države ne zdaj ne v prihodnje. List se nadeja, da bo paktu pristopila tudi Poljska, ki je pod ministrovanjem zunanjega ministra Becka pokazala tolikšne sposobnosti. Bolj dvomljivo je stališče Nemčije. List se v tem oziru vprašuje, **ali hoče Nemčija prevzeti odgovornost za to, da odkloni svoje sodelovanje pri miru v vzhodni Evropi.** V vzhodni Evropi, pravi list dalje, so omejene vojne izključene. Vsak spopad bi rodil splošno vojno.

»Izvestja« pravijo dalje, da bo Sovjetska Rusija podpirala vzhodni Locarno že zaradi tega, ker Moskva noče obkrožiti nikogar in ker ne mara pristopiti k nobenemu sovražnemu bloku proti katerikoli državi. Pakt bo najboljše sredstvo za rešitev vseh kompliciranih vprašanj. Rusija si želi miru in zato rade volje prevzema obveznosti, ki žrtve za mir porazdele na vse prizadete.

Moskva, 16. julija. p. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je danes pozval ruske poslanike v Londonu, Rimu in Parizu, da obiščejo zunanje ministre Anglije, Italije ter Francije. Na sestankih z zunanjimi ministri teh držav **naj sporoče ministrom načrte Rusije, ki jih ima z organizacijo miru na vzhodu. Sporoče naj jim namero ruske vlade, da namerava skleniti s sosednimi državami in drugimi poseben pakt, katerega že imenujejo vzhodni Locarno. Ta pakt bo najmočnejša opora svetovnega miru. Končno je pozval vse poslanike, naj demantirajo govorice, ki bi bile nasprotne miroljubnim nameram ruske vlade s sklenitvijo teh garancijskih paktov.**

Moskva, 16. julija. m. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je povabil islandskega ministrskega predsednika Seliama na obisk v Moskvo. Islandski ministrski predsednik je vabilo sprejel in pride konec tega meseca v Moskvo.

Skrbi osamljenega naroda

Berlin, 16. jul. b. Dopisnik »United Pressa« poroča, da stoji sedanji politični položaj v Nemčiji pod vtisom dveh važnih političnih momentov, **in sicer zaradi komentarjev Hitlerjevega govora o dogodkih z dne 30. junija v vsem inozemskem tisku, ki se v splošnem zelo neugodni in sedanjemu režimu sovražni, ter zaradi enotne fronte proti Nemčiji v vprašanju vzhodnega lokarnskega pakta. Hitlerjev govor je povzročil v Nemčiji vtis, da je bil Hitler od svojih najožjih prijateljev strašno ogoljufan in razočaran.** Tudi v Nemčiji mu večina političnih krogov zamerja, ker se je bavil v svojem govoru samo z zadnjimi krvavimi dogodki, ni pa smatral za potrebno, **da se dotakne važnejših političnih problemov.** Dopisnik »United Pressa« poroča, da bo Hitler kljub nasprotnim nasvetom zunanjega ministra von Neuratha odgovoril na francoske predloge. **Zato je v vsej Nemčiji zavladala velika skrb zaradi tega, če bi se tri ostale velesile, ki so podpisale pakt štirih, znašle v skupni fronti proti Nemčiji.** V tem primeru bo morala Nemčija brezpogojno kapitulirati, ne da bi za to dobila kakšne kompenzacije, ki bi jih drugače lahko dosegla. **Ni izključeno, da bo Hitler vztrajal na svojem stališču zaradi notranjepolitičnih razmer, s čimer pa bo prisilil zunanjega ministra von Neuratha k demisiji.**

Japonska vznemirjena

Tokio, 16. jul. b. **Akcija za sklenitev varnostnih paktov, ki bo zajela skoraj vse evropske države obenem s Sovjetsko Rusijo, je povzročila v japonskih političnih krogih velikansko vznemirjenje.** V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da je ta akcija zelo prozorna, ker ji je namen, da Rusiji zagotovijo pomoč vse evropske države, ki bodo obenem z Rusijo nastopile kot celota proti rumeni nevarnosti. To pomeni za Japonsko ustvaritev evropske fronte proti njenim interesom na Daljnem vzhodu, zaradi česar bo morala Japonska storiti hitre korake, da pride tej nevarnosti v okom.

Tokio, 16. jul. b. Zaradi vedno večje vojne nevarnosti na Daljnem vzhodu je japonsko mornariško ministrstvo sklenilo, da zgradi v kratkem času nova pomorska oporišča, od katerih bo eno zgrajeno na obalah Koreje.

Italija podpira pakte

Rim, 16. jul. b. Načelni pristanek italijanske vlade na francoski načrt o regionalnih paktih smatrajo fašistični listi kot dokaz miroljubnosti fašistične Italije. Mussolini je izdal poročilo, **da Italija v načelu sprejema francoski načrt, in je obvestil o tem angleškega zunanjega ministra sira Johna Simona. V poročilu Simonu poudarja, da Italija gleda vzhodnega Lokarna zastopa isto stališče kakor Velika Britanija.** Vso odgovornost za ta pakt pa Italija prepušča Franciji in drugim zainteresiranim državam. Italija ostane nevtralna in je vedno pripravljena sporočiti svoje stališče o vsem, kar se bo od nje zahtevalo. Odkar je bil parafiran pakt štirih zapadnih velesil, se je zgodilo mnogo in odgovornost za neuspeh tega pakta pada na glavna krivca evropske krize, na Nemčijo in Francijo.

Anglija-Rusija

London, 16. jul. b. Moskovski dopisnik »Daily Telegrapha« poroča, da se je med Sovjetsko Rusijo in Veliko Britanijo sklenil sporazum, po katerem bo Anglija prvič po letu 1917 imenovala v Moskvi svojega vojaškega in letalskega atašeja. Prav tako bo tudi Sovjetska Rusija imenovala v Londonu svojega vojaškega in letalskega atašeja.

Vojaško skladišče v Romuniji zletelo v zrak

Bukarešta, 16. julija p. **V bližini Bukarešte je danes zjutraj eksplodiralo veliko vojaško skladišče za municijo. Zaradi eksplozije je bilo ranjenih več vojakov, ki so imeli v skladišču stražo, ter pasantov, ki so se nahajali v času eksplozije v bližini skladišča. Drugih žrtev ni bilo. Po dosedanjih preiskovanjih je vzrok nesreče velika vročina. Eksplozija je povzročila v Bukarešti pravo paniko, ker je vzbudila vse mesto ter ga spravila pokonci, saj so na številnih oknih popokale šipe.**

O eksploziji v Otopenaju se doznavajo še tele podrobnosti: **Eksplozija se je pripetila v utrdbi Tunari. Verzija, da jo je povzročila velika vročina, zaradi katere je prišlo do dekompozicije starih topovskih zrn, se potrjuje. Ta stara municija se je tu nahajala še iz dobe svetovne vojne in so jo imeli v kratkem uničiti. Eksplozija je nastala v podzemeljskem skladišču. Detonacija je bila strahovita in je ves okraj spravila na noge. Stražnica je uničena. Dva vojaka pogrešajo.**

Viharji po vsej Evropi

Monakovo, 16. jul. b. Včeraj je nad vso Bavarsko divjal strašen vihar z močnimi nalivi. Vihar je prišel s severozapada in je takoj povzročil velik padec temperature. V bavarskih Alpah je lilo kakor iz škafa in so vsi gorski potoki hipoma narastli, tako, da je bilo pričakovati v dolinah poplave. Vreme se še vedno ni ustalilo in se napovedujejo novi viharji z novimi nalivi.

Inomost, 16. jul. b. **Ob silnem viharju, ki je divjal v noči na nedeljo, je udarila strela v transformator v Vorarlbergu in ga popolnoma uničila.**

Pariz, 16. jul. b. Ob času silnega viharja v noči na nedeljo je bilo poškodovanih v okolici Charole sto hiš. Žrtev k sreči ni bilo, škoda pa je ogromna in jo cenijo na nekaj milijonov frankov.

Monakovo, 16. julija. m. Zaradi velikih neviht v vseh Alpah so reke na Bavarskem zelo narastle. Voda se je začela razlivati ter delati veliko škodo prebivalstvu. V nekaterih vaseh je močno poškodovala hiše in se je v več krajih začela že pomožna reševalna akcija, katere se udeležujeta policija in vojaštvo. Bodensko jezero je zaradi velikega dotoka iz pritokov narastlo za 15 cm. Ker pa je popoldne prenehalo deževati, je nevarnost večjih povodnji minila.

Poplave na Kitajskem

Šanghaj, 16. jul. p. V vsej južni Kitajski vlada že več tednov velika vročina s sušo. Kako huda vročina je bila včeraj, se vidi iz poročila, da je bilo v provinci Sjangfu zabeleženih 48 stopinj Celzija v senci, kar je že desetletja najvišja temperatura na Kitajskem. Zaradi pomanjkanja vode je nemogoče namakati riževa polja in tako bo suša uničila ves pridelek in bo v več provincah zavladala velika lakota. Huda vročina je zahtevala tudi številne človeške žrtve in je umrlo zaradi solnčarice že nad 1000 ljudi. Nekatere reke in kanali so popolnoma izsušeni in se po njih ne more vršiti noben promet. Zato je tudi dovoz živil v nekatere kraje popolnoma onemogočen. Na severnem Kitajskem pa so velike povodnji, ki so razdejale več vasi, ker so vode predrle nasipe.

Tokio, 16. jul. p. V okolici Tokia so bile včeraj velike povodnji. Uradno poročilo, ki je bilo izdano danes, javlja, da so te poplave zahtevale 121 smrtnih žrtev in 740 ranjencev, dočim pogrešajo še 152 ljudi.

Prenovljene SA

Berlin, 16. julija. p. Poveljnik pruske policije ter vodja državne policije, general Daluge je danes inspiciral policijo v Magdeburgu. Po tej inspekciji je dal važno politično izjavo o reorganizaciji SA, s katero nalogo je poverjen za velik del Nemčije. **General Daluge je izjavil, da ne gre pri tem za reorganizacijo, ampak samo za preorganiziranje SA. Predvsem ima nalogo, pregledati finančno stanje napadalnih čet ter osebna vprašanja v oddelkih. Kontroliral bo tudi privatno življenje voditeljev, nadalje bo pregledal vsa imenovanja v zadnjih mesecih. Toda ti ukrepi bodo samo podlaga za kasnejšo organizacijo, katero bo izvedlo novo vodstvo SA. Izjavil je, da se pri kontroli in preiskovanju že omenjenih zadev poslužuje predvsem nekdanjih policijskih častnikov, da se s tem zagotovi nevtralnost preiskave. V preiskavo pa so pritegnjeni tudi kot sodelavci stari člani SA.**

Turki streljali na angleške oficirje

Atene, 16. jul. TG. **Na tri angleške mornariške častnike, ki pripadajo oklopnici «Devonshire«, ki so se šli kopat v bližino maloazijske obale, je streljala s turške obale straža. Enega častnika je straže ubila, ostala dva pa hudo ranila. Poveljnik «Devonshire» je poslal po radiu poročilo o incidentu britski admiraliteti v London ter vprašal za navodila.**

Belgrajske vesti

Belgrad, 16. julija m. Skupina bolgarskih gostov je prispela na obisk k tukajšnji Jugoslovanski-bolgarski ligi in je položila venec na grob neznanega vojaka na Avali.

Belgrad, 16. julija m. V tukajšnji župni cerkvi Kristusa Kralja je bil davi rekvijem za prvim kaplanom te župnije Stepanom Kokanovičem, ki je pred par dnevi umrl v osiješki bolnišnici.

Belgrad, 16. julija. AA. Generalno ravnateljstvo državnih železnic razglaša: 1. avgusta t. l. se ukine postaja Ljubljana-gorenjski kolodvor za promet z blagom in živino.

Adamičeva knjiga prepovedana

Belgrad, 16. jul. AA. Z odlokom notranjega ministra je prepovedano uvažanje in širjenje v naši državi knjige »Struggle«, ki jo je napisal Louis Adamič in je izšla v Los Angelesu.

ABITURIJENTSKI TEČAJ ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

Kraljevska banska uprava je v smislu zakona o srednjih trgovskih šolah odobrila otvoritev abiturijentskega tečaja zbornice za TOI na Državni trgovski akademiji v Ljubljani. Abiturijentski tečaj bo nudil abiturijentom srednjih in strokovnih šol ter visokošolcem potrebno trgovsko in splošno gospodarsko izobrazbo kot podlago za gospodarsko udejstvovanje. V abiturijentski tečaj se bodo sprejemali absolventi(ke) srednjih šol z višjim tečajnim izpitom in absolventi(ke) strokovnih šol z diplomskim oziroma zaključnim izpitom ter visokošolci. Predavanja se bodo pričela vsako leto 1. oktobra in bodo trajala do 10. junija.

Dunajska vremenska napoved: V pretežnem delu Avstrije pretežno jasno in zopet toplejo.

Pod jarmom brezbožnikov

Radi boljševiškega umevanja doli prevedenega pisma ruskega duhovnika, ki vztraja v svoji župniji na kmetih, podajamo kratek pregled najvažnejših dogodkov v življenju ruske pravoslavne cerkve po letu 1925, s katerim se je pričelo sedanje smotreno in stalno zatiranje verskega življenja pod sovjeti.

Po nenadni smrti patriarha Tihona je ostala Cerkev brez zakonitega vodstva. Nove volitve so izostale. Tihonov zakoniti namestnik, varuh patriarhovega prestola, moskovski metropolit Peter, se nahaja od avgusta leta 1927 v prognanstvu v lovskem zimovišču He, malem gnezdu onstran severnega tečajnega kroga, sredi tundre, zmrznjenega sibirskega močvirja, ob ustju reke Ob, 200 km daleč od najbližjega neznatnega mesteca Obdorska. Metropolit je v vlažnem in mrzlem podnebju obolel za težko naduho ter je popolnoma odrezan od sveta. Cerkveno vodstvo je prevzel kot začasni namestnik varuha patriarhovega prestola nižegorodski metropolit Sergij, ki se je po trimesečnem zaporu v tako zvani »notranji« moskovski ječi Glavne politične uprave (za najnevarnejše sovražnike sovjetov) moral odločiti za sporazum z rdečo vlado. Podal je izjavo o lojalnosti cerkvene oblasti, odredil molitve za vlado pri litanijah, odpustil sovjetom nevšečne škofe in duhovnike ter kupil za to ceno obstoj maloštevilne in dokaj slučajno sestavljene moskovske sinode. Slednja izdaja v redkih presledkih uradni »Vestnik moskovske patriarhije«, a vzdržuje s posameznimi škofijami le rahle vezi. Sleherno imenovanje novih pastirjev je odvisno od Glavne politične uprave.

To stanje je povzročilo mučni cerkveni razkol. Dokaj duhovnikov in škofov je obsodilo Sergijevo politiko kot poniževalno in nesmotreno. Rajši so se »poskrili v katakombe«, t. j. nastopili nestalno življenje prepovedanih in preganjanih izpovednikov vere, ki naskrivaj opravljajo cerkvene posle v stalnem strahu pred ovaduhi. Stališče »popotnih duhovnikov« ima, kar je samo ob sebi umevno, največ sočutja med rusko emigracijo, ki je morala po Sergijevi zahtevi lojalnosti napram sovjetom po mučnem duševnem boju prelomiti cerkvene vezi z moskovsko patriarhijo. Toda pismo ruskega duhovnika, ki ga danes priobčujemo, govori kljub vsemu v prilog nekdanji Tihonovi in sedanji Sergijevi politiki. Saj ni mogoče zahtevati mučeništva ali »bega v katakombe« od vsega vernega ruskega ljudstva, ki potrebuje tudi pod sedanjimi obupnimi razmerami svojo službo božjo, mora krstiti otroke, sklepati poroke, pokopavati mrliče itd. Cerkev, dasi preganjana in oropana, živi naprej. Obupani in obubožani duhovniki vršijo svojo dolžnost. Tudi naš nesrečni kmečki pop trdno veruje, da peklenska vrata ne bodo preprečila prihoda svetle bodočnosti, če ne bodo pastirji zapustili svoje črede v sedanji sili, ko jih najbolj potrebuje. Ta neomajna zvestoba daje njegovim skromnim podatkom neminljiv pomen dragocene zgodovinske izpovedi. Prvi izmed navedenih odlomkov je pisan lanskega novembra, oba ostala januarja in februarja letos, dasi jih je sprejel naslov v emigraciji po različnih ovinkih dokaj pozneje. Iz umljivih razlogov moramo zamolčati vse osebne in krajevne podatke.

Ne živimo, temveč životarimo

...Ne živimo, temveč žalostno životarimo, in vsako leto je obupnejše od prejšnjega. Pisal sem vam o tem poprej samo na kratko in mimogrede, kajti vem, kako slabo vplivajo na vas vesti o moji potlačeni duševnosti. A če postane čaša tega obupa zverhano polna in se hoče vsak trenutek razliti, res nisem več v stanju ga zatajevati. Komu razen Vam naj povem svojo žalost? In moja, to se pravi sploh cerkvena žalost, je zelo velika.

Kaj nas tare? Pred vsem je najbolj občutna in neprijetna naša težka revščina. Duhovščina res ne premore različnih pretiranih in vedno višjih davkov. Od lani do letos so narasli sedemkrat, in sem se moral hudo zadolžiti, da bi jih poravnal. Imam v srednjem po 560 do 575 rubljev stalnega, t. j. zanesljivega letnega dohodka, in to zame zadostuje, ker sem sam, brez družine. Vedno sem sprejemal samo ono, kar so mi ljudje prostovoljno naklonili. Prvotno je tudi cenila davkarija moje »redne letne dohodke« na 600 rubljev, kar je več ali manj odgovarjalo dejanskemu stanju. A potem je pričela zahtevati davek od 800, drugo leta od 1000, nato od 1200 in t. d. rubljev dohodkov. Ko sem pred leti z drugimi duhovniki vred vložil pritožbo, so nam odgovorili z zvišanjem zneska dohodkov na 1500 rubljev. Tako rastejo naši navidezni dohodki pri davkariji kakor snežena kepa, in temu primerno so vedno višji tudi različni zahtevani davčni zneski. Čeprav vedno navajamo v davč. prijavah dejanskemu stanju primerne male zneske, se ne zmeni nihče za te podatke. Sicer pa ne smemo zamuditi prijavljenega roka in redu ali visoki globi (od 1 do 200 rub.) na ljubo smo redno kaznovani, če vložimo davčno napoved samo en dan prepozno.

Seveda postaja naše življenje pod temi razmerami nemogoče. Prelevili smo se v prave proletarce s to razliko, da uživa »posvetni« proletarijat vse podpore in predpravice, dočim jih ne sme »duhovniški« proletarijat niti povohati. Niti Židje in drugi tujerodci niso biti tako prikrajšani v starih časih, kakor so zdaj duhovniki. Lani so uradni organi n. pr. povsod vsiljevali obveznice industrijskega posojila. Neki duhovnik se je odzval na uradno ponudbo in nakupil celo več obveznic. Rekli so mu, da si je s tem pridobil zasluge za industrijski razvoj domovine. A kljub temu so ga vljudno odslovili v vseh nabavljalnih zadrugah, kjer je prosil za živila. Lepa zahvala javnemu delavcu, ki je spoštovan v svojem okraju in je doprinesel za svoje razmere občutno žrtev. V zahvalo lahko strada. Ali je to še kje na zemeljski obli mogoče? Sploh ne dobi nihče od nas o s e b n o nobenih živil ali potrebščin. Pošiljati moramo v trgovine druge osebe. Torej ne zadostuje splošno, na vsakem koraku občutno zaničevanje (zasmehovanje, sovraštvo, prezrta stegnjena roka pri srečanju, psovke ali celo pljunki). Ne privoščijo nam niti hrane.

Do pomeni, da bodo v najbližji bodočnosti spali duhovniki v koprivah za plotom kakor poklicni potepuhi. Vzemimo za primer starko, pri kateri stanujem (njena bajta je kupljena za moj denar, a že njena last, kajti jaz ne smem imeti nobene nepremičnine). Čeprav ima samo pol ha polja, ki je obrodilo le 4 kope (240 snopov) pšenice, je dobila obvestilo, da mora dati 830 kg žita na račun davka. Ko se je po ženski navadi v pisarni seljskega sovjeta zjokala, kjer je poizvedovala o vzrokih krivičnega obdavčenja, je vprčo ljudi dobila odgovor: »Napodi popa od doma, potem ne bomo zahtevali toliko žita«. Kratkomalo, moramo se navaditi junaško, brez tarnanja prenašati vse žalitve in krivice. A pred vsem moramo plačati in zopet plačati brez kraja in konca. Odkod naj vzamemo denar? Zupljani se po večini ne zmenijo za revščino pri duhovniku in v cerkvi — saj imajo sami prazne žepe. Zato nismo v stanju jih nadlegovati, da bi plačali vsaj najnujnejše. Saj se upira vest. Tako životarimo naprej. Marsikateremu duhovniku so že prodali na dražbi vse revno premoženje, da bi krili njegove davčne zaostanke. Drugi so morali iz istega vzroka v »dopre« (dom prisilnega dela), kjer si morajo sami preskrbeti hrano.

Razen teh gmotnih neprilik, ki nam polagoma jemljejo pogum, se borimo še z drugimi, duševnimi težavami. Slednje se mi zdijo še hujše. Govorim o povsem obupnem stanju naše pravoslavne cerkve, ki tudi ne živi, temveč žalostno životari. Če ne bi bilo malega števila izvoljenih izpovednikov vere, bi se zdelo, da nimamo nobene Cerkve več. Najbolj zmožni duhovniki zapuščajo svoje ovce, odhajajo v pokoj in se selijo daleč proč. Posamezniki, dasi maloštevilni, sploh odlagajo duhovsko dostojanstvo, da bi dobili katerokoli sovjetsko službo. Če se jim to posreči, je predpogoj sramoten preklic dosedanjih vrskih predsodkov in nagovor na nekdanje lastne vernike, češ, da jih je poprej po sleparsko izrabljal. Niti kruta doba nekdanjih Neronov in Diokleicijanov ni poznala sličnega pohujšanja omanljivih Kristusovih pristašev, sličnega Judeževemu izdajstvu Gospoda samega.

Kakor duhovniki, so skopneli še cerkovniki. Zaman iščemo primernih kandidatov za nezasedene službe. Pri meni sta odstopila drug za drugim, da bi ušla prekomernemu obdavčenju, oba pobožna kmeta Aleksander in Roman. Ostal sem brez cerkovnika. Naprosil sem škofijo, naj mi pošlje kateregakoli cerkovnika, a so mi odgovorili, da nimajo niti kandidatov za ta poklic. Poskušal sem na to izžolati domačega mladeniča, nekega Pavla, a so mu takoj pretili z obdavčenjem. Tako sem ostal zopet sam: moram v cerkvi čitati, prepevati in opravljati vse posle. Pri pozni maši imam sicer pevce, a iz istih razlogov ostane zbor brez vodje. Tako živi naša težko preizkušena pravoslavna cerkev. Če pomislim na bodočnost, res nimam nobenega veselja do življenja...

„Kristus je moja tolažba"

... Pomenimo se zdaj o minulem Božiču. Najbrž ne boste prihodnjič vprašali, kako sem preživel praznike, kako sem se počutil in slično. Odgovor jam vnaprej na vsa ta vprašanja samo: »Kristus je moja tolažba.« Morebiti se Vam bo zdel odgovor nejasen. A ponovite si ga zopet in zopet in Vam bo vse pojasnil. Bil sem namreč pod sedanjimi razmerami prepričan, da bom preživel svete božične dneve v obupu in slabi volji. Toda zgodilo se je narobe. Nikoli poprej v teku 40 let svojega duhovništva nisem doživel o Božiču toliko svete radosti in vznešenega navdušenja kakor letos. Prireditelji so morali odpovedati vse posvetne predstave (gledališče, koncert in kinematograf), ki so jih iz znanih umljivih razlogov napovedali za sveti večer: naše «malokulturno» občinstvo je namreč izostalo. Zato ni dobila v cerkvi prostora niti polovica onega ljudstva, ki je prišlo molit. Menda nudi Dete Jezus sreu teh «malokulturnih» ljudi nekaj pomembnejšega in višjega kakor vse posvetne, ob izjemni uri ponujene zabave. Lahko bi veliko o tem napisal, a omejil se bom rajši zopet na izraz svojega osebnega prepričanja: **Ne, nobena fizična ali moralna moč nikoli ne bo v stanju zatreti v našem ljudstvu naše svete krščanske vere in še manj zabrisati v človeškem srcu misel o Bogu...**

V zadnjem času sem prejel več neprijetnih novic. Oče K. je zaprt. Torej se nahajata zdaj oba moja nečaka v «dopru», seveda z «lastno hrano». Cerkev v L. še ni zaprta. A Oče R. je že zapustil svojo župnijo, ker ni zmogel visokih davkov. Isto se godi v T. in drugod. Če se prikaže novi župnik in povprašuje po nezasedeni župniji, mu nalaga domači selski sovjet toliko «občinskih prispevkov», da jih ne moreta plačati niti župnik, niti cerkvena občina. Saj znaša že pri meni ta prispevek 160 rubljev (namesto lanskih 23 rubljev) pri 500 do 550 rubljev dejanskih dohodkov. Zaradi tega imamo vedno več nezasedenih župnij. Najbrž bom moral kmalu tudi jaz opustiti svojo drugo, več let nezasedeno župnijo v bližnjem kraju T., kjer sem za provizorja: saj mi ne daje niti ene desetine onega zneska, s katerim sem zanjo obdavčen.

... ladja je nasedla

Predragi moji! Ladja je nasedla. **Izgubili smo** vse vezi s škofijo. Sinoda molči. Duhovniki so zmedeni in v brezštevilnih primerih odpovedujejo pastirstvo. Pred 14 dnevi sta isto storila in že odpotovala iz našega okraja moj stric in oče T., naša najboljša bogoslovca in stebra pravoslavja. Stric je pobegnil v T. k svoji hčerki. Oče T. se je začasno naselil v S. in ne ve, kam bi usmeril korake. Predvčeraj sem obiskal župnika B. Čeprav je 74 let star in bolan, so ga pred enim tednom deložirali in mu zaplenili veliko pohištva. Kmalu mora priti L., da bo odpeljal strica v N, kjer mu bodo z Röntgenovimi žarki preiskali želodec oziroma, če bo treba, izvršili operacijo. Ne bom Vam popisoval njegove žalostne zunanjosti in duševnega stanja, ker vem, da bi to na Vas prehudo učinkovalo. Povem samo, da razumem njegovo razpoloženje, kajti znašel sem se trenutek pozneje v isti stiski. Bilo je tako. Vprašal sem ga: »Zakaj tako obupno izgledaš?« V odgovor mi je molče pomolil dnevnik in tiho dodal: »Prečitaj tole, če se ne boš ustrašil.« Prečital sem okrožnico naslednje vsebine: »Vsi seljski sovjeti morajo takoj izgnati na njih področju bivajoče nekdanje graščake, «kulake», verske uslužbence in ostale v dekretu štev. ... navedene razredne sovražnike. Za zadnji rok je določen 15. april. Domačinom je prepovedano pomagati pri selitvi z vozili za pohištvo. Deložiranci ne smejo dobiti nobenih stanovanjskih prostorov namesto zaplenjenih.«

Ko sem prečital to odredbo, so me seveda objele obupne misli: Kam zdaj? H komu? Kako? In pred vsem: Zakaj, čemu smo na to obsojeni kakor da nam ne bi že bile odvzete vse gmotne in moralne pravice? To pomeni, da ne bo ostalo do velikega tedna (kakor nalašč!) v celi Rusiji na kmetih nobenega župnika ali celo cerkovnika. Bliža se Velikanoč, a nas bodo nekam odrinili z metlo kakor nepotrebne smeti. Lahko si predstavljam, kako se bo počutilo pravoslavno ljudstvo na Velikonoč, če je že danes (na svečnico) veliko ljudi ihtelo pri maši glasno v pričakovanju mojega izgona...

Marsikdo me je naprosil, da bi Vam pisal o dovoljenju za odhod k Vam. A tega ne maram... Naj se zgodi božja volja!«

★

Opomba uredništva: Iz tega pisma je jasno razvidno da so bile svoječasne vesti o večji toleranci sovjetov napram veri ali plod raznih upov ali pa od sovjetov nalašč lansirane, da prevarajo inozemstvo. Bilo je to ob času, ko je bival v Moskvi g. Herriot... Vidi se tudi, da so sovjeti zdivjali posebno po Božiču 1933, ko so imeli priliko videti obnovo verske misli med narodom.

Osebne vesti

Belgrad, 16. jul. m. S kraljevim ukazom je razrešen dolžnosti okrajnega šolskega nadzornika v Kamniku **Gustav Lukežič** in postavljen za učitelja na ljudski šoli v Čatežu.

Strela vžiga in pobija

Silovito neurje nad Ljubljano in okolico

Ljubljana, 16. julija.

Junij je navadno mesec hudih vremenskih katastrof, tudi v začetku julija se porajajo katastrofalne nevihte. Doslej smo imeli le 7 dni brez dežja, druge dneve je po malem, pa tudi zelo hudo deževalo. Vsega je do danes v tem mesecu padlo že 62.7 mm dežja. Bili so tudi zelo vroči dnevi, tako 10. t. m., ko je bila dosežena najvišja temperatura +30.5° C. Dunajska vremenska napoved je javila, da se bodo te dni vrstile nevihte in da bo znašala najvišja temperatura nekaj nad +25° C. To je bilo res. V nedeljo je bila najvišja temperatura +25.4° C, toda bilo je zelo soparno. Vsi znaki so kazali, da bo popoldne huda nevihta.

Glavna struja neurja je prihajala iz Gorenje Italije. Pri Gradežu in Trstu se je razdelila v dve struji. Ena je vzela smer proti Gorenjski in naprej, druga proti Ljubljani na Dolenjsko in dalje proti Zagrebu. V Trstu je bilo vprav opoldne strašno neurje. Morje je bilo silno vzburkano. Valovilo je tako, da so valovi ob obrežju dosegli po več metrov. Po mestu je vihar lomil drevje in napravil precej škode po nasadih. Polagoma so črni oblaki drveli čez Kras proti Ljubljani. Vladal je široko, ki se je prav nad ljubljansko okolico spoprijel z močnim severnjakom. In nastal je silen metež. Oba viharja sta povzročila na mnogih krajih ljubljanske okolice prave vrtince, ki so besneli in med tuljenjem napravili precej škode, kajti na mnogih krajih okolice so lomili drevesne veje in podirali drevje. Po nekaterih vaseh je silen piš celo metal opeko s streh.

Nevihta se je ob 14.10 pojavila nad Ljubljano ter je trajala tja do 15.30. Torej nad dobro uro. V tem času je vršil vihar po mnogih vaseh veliko uničevanje nasadov in vrtov. Padlo je 6 mm dežja. Velikanski naliv je povzročil zlasti od Škofeljce tja proti Pijavi gorici in Želimlju veliko škodo. Razni mirni potoki in potočki so se razlili po travnikih. Mahoma so bili pod vodo. Tudi Ižica je od Iga naprej prestopila bregove. Najhujši je bil hudournik Iška. Prav pod Krimom je bila največja katastrofa. Tu je venomer grmelo in treskalo.

V Mateni gori!

Okoli 15 se je zatemneni nebesni svod mahoma razklal v dva dela. Silno se je zabliskalo in nato je strela udarila v poslopja sredi pri Mateni. Nadva ognjena rokava razdeljena strela je udarila v gospodarska poslopja posestnika Matija Stražišarja v Mateni. Med silnim nalivom je začelo kar na dveh krajih goreti. Ljudje so najprej opazili ogenj na enem mestu. Ždeči v svojim domovih, so obupani začeli klicati: »Gori! Gori!« Še se niso dobro zavedli, že se je pojavil na drugem kraju Stražišarjevih gospodarskih poslopij drug in še hujši ogenj.

Ko je strela udarila pri Stražišarju, sta se dva njegova otroka igrala na skednju v senu. Šla sta se skrivalnice. Kljub silnemu puhu in pritisku sta ostala nepoškodovana. Rešila sta se iz ognja.

Okoliški gasilci so prihiteli s svojimi brizgalnami. Ker je grozila velika nevarnost, kljub temu, da je še trajal silen naliv, tudi sosednim hišam in gospodarskim poslopjem, so se gasilci omejili le na lokalizacijo požara. V nevarnosti je bila že hiša Stražišarjevega soseda. Barjanski gasilci, ki so prihiteli z motorno brizgalno in avtomobilom na pomoč, so z drugimi gasilci preprečili, da se požar ni razširil. Stražišarju so pogorela vsa gospodarska poslopja z veliko zalogo sena in lanske slame. Pogorelo je tudi več gospodarskega orodja. Gost dim se je valil pozno v večer. Požar je bil udušen šele okoli 18. Stražišar trpi okoli 100.000 Din škode, zavarovan pa je bil za malenkostno vsoto.

Zanimivo je, da je prav pred tremi leti strela udarila v neposredni bližini, sredi Matene stoječa gospodarska poslopja posestnika Jankoviča. Sredi vasi stoji visoka jagnjet, ki ji Matenčani pripisujejo tako privlačno silo za strelo, da rada tja udarja. Matenčani so sedaj sklenili, da jagnjet posekajo.

Strela pa je užigala še drugod v ljubljanski okolici. Baje je udarila v neki kozolec na Jezeru pri Preserju. Mnogi pa so po nevihti opazovali, da se je gost dim valil proti nebu tudi med Brezovico in Drenovim gričem in so sklepali, da je tudi tu strela opravila svoj nevaren posel. O tem še ni točnejših poročil. Pri Tomačevem je strela udarila v neko drevo.

Nevihta s strelo v Sp. Brniku

Sp. Brnik, 16. julija.

V nedeljo popoldne je po vsej Gorenjski divjalo veliko neurje. Med grmenjem in treskanjem se je vsula ploha, ki je v nekaj trenutkih preplavila vse ceste.

Na Sp. Brniku je bilo najhujše med popoldanskim krščanskim naukom. Ko so šli ljudje v cerkev, je bilo vreme še popolnoma mirno in nihče niti dežnika ni vzel s seboj. Nenadoma pa se je nebo potemnilo, od nekod so privršali vetrovi — pa smo bili sredi največjega naliva s točo. Med molitvijo rožnega venca je udarilo plat zvona. Zadaj pri vratih so moški zašepetali: »Pri Harletu gori!« in se vsuli iz cerkve in v divjem diru tekli proti vasi, da bi rešili, kar bi bilo še mogoče. Pa je bilo prepozno! Vse poslopje, ki stoji prav na drugem koncu vasi, je bilo v hipu v plamenu in ko so ljudje pritekli do hiše, je ogenj divjal že z vso silo, kljub silnemu nalivu, ki je močil pogorišče. Dva soseda, ki sta bila ob udarcu strele oddaljena komaj dobrih 100 metrov, sta v največji naglici izvlekla iz hleva dve kravi, nato sta razbila vežna vrata — domači so bili vsi v cerkvi, zato je bilo vse zaklenjeno, — da bi še iz hiše znosila to in ono stvar, pa je bila že vsa notranjščina v plamenih in dimu. Pogorelo je vse, česar se ogenj prime. Strela se je po udarcu razdelila in razpršila na vse strani, zato je zagorelo celo poslopje hkratu. Kmalu so bili na mestu gasilci iz Zg. Brnika z brizgalno, ki so rešili sosednja gospodarska poslopja, da se ni ogenj prijel tudi njih. V dobri uri je bilo vse končano: Harletova domačija, ki je pogorela do tal, ogenj in gašenje. Vsa vas sočuvstvuje s Harletovima dvema, ki ju je tako nenadoma zadela taka nesreča.

Divjanje strele pri Gomilskem

Gomilsko, 14. julija.

Po prepotrebnem dežju v četrtkovi noči se je sprva kazalo, da bo v petek lep dan, kasneje pa je postalo močno soparno. Že v prvih popoldanskih urah so se začeli valiti gosti oblaki in radi votlega grmenja se je marsikdo bal tudi toče. Proti večeru pa je začelo še močneje grmeti in strah pred strelo je gnal ljudi pod domače krove. Tudi posestnik Ferdinand Kok, p. d. Borin iz Grajske vasi pri Gomilskem, se je vračal z dela domov. Ko je bil že blizu doma, se je močno zabliskalo in treščilo vanj, da je omahnil, se par hipov valjal po zemlji, kakor bi se boril s smrtjo, nato pa obležal kakor mrtev. Par korakov za njim je šel njegov sin, katerega je pa strela le omamila, da se dolgo časa ni mogel zavedati položaja. Sreča je bila, da je nesrečo takoj opazilo več sosedov, ki so nudili nesrečnemu posestniku prvo pomoč. Z umetnim dihanjem se je posrečilo dijaku iz tamošnje vasi oživiti notranji organizem, nakar so moža spravili v domačo oskrbo, kamor je takoj prispel zdravnik. Stanje bolnikovo je zelo resno, v obraz je ves počrnel, težke bolečine ima v prsih in je večinoma nezavesten, vendar je možno, da bo njegova izredna močna narava premagala bolezen.

V Spodnjih Gorčah pri Braslovčah je udarila strela isti večer v električni vod in omamila neko žensko.

Strela vžgala pri Trojanah

Trojane, 14. julija.

Dne 13. t. m. je v vasi Zide pri Trojanah okrog 4 popoldne strela užgala hlev posestnice Marije Gorišek. Ogenj se je bliskovito hitro razširil na še zraven stoječi drugi hlev. Na obeh je bilo polno krme. Rešiti so mogli samo živino in nekaj gospodarskega orodja. Domača gasilska četa je bila v 10 minutah s svojima brizgalnama že v akciji in le spretnemu vodstvu načelnika se je zahvaliti, da je bil požar po trudapolnem delu lokaliziran. Kajti komaj 1 meter proč stoji s slamo kriti sosedov hlev, na drugi strani pa zopet par metrov proč tudi s slamo kriti hlev drugega soseda. Prihitela je na pomoč tudi gasilska četa iz Izlak. Škoda je velika, ker je zgorela vsa krma. Zavarovalnina pa bo le delno krila škodo.

Elektrifikacija šmarskega okraja

Električno žico bodo potegnili iz Velenj do Straže pri Rogatcu

Šmarje pri Jelšah, 16. julija.

Med širšimi nalogami bližnje bodočnosti, ki jih je proučeval banski svet na letošnjem proračunskem zasedanju, je tudi nujna potreba gradnje daljnovoda mimo Šmarja pri Jelšah, Rogaške Slatine do Rogatca. Da je izpeljava elektrifikacije šmarskega okraja velikega pomena, nam kaže bežen pogled na splošne gospodarske razmere. Ni zgolj slučaj, da je industrija slabo razvita; primanjkuje nam v splošnem gonilne sile vseh oblik — vodne, toplinske ali električne, kar je važen predpogoj za uspešen razvoj še tako malega obrata. Je sicer v okraju pač elektraren v glavnem na parni pogon, ki pa so tako nizke kapacitete, da so le lokalnega pomena in ne morejo priti v poštev pri izgradnji širokega elektrifikacijskega omrežja. Ker prejemata zdravilišči Rogaška Slatina in Rogatec električno strujo iz parne elektrarne v steklarni na Straži pri Rogatcu, se je delovalo za elektrifikacijo severozapadnega dela okraja, to je trga Šmarje pri Jelšah in nekaterih večjih krajev s priključkom na falski daljnovod v Št. Jurju sporedno s snovanjem zadružne elektrarne. Započeta dobro zasnovana akcija žal ni prinesla zaželjenih rezultatov.

Dejstvo je, da se široka elektrifikacija šmarskega okraja ne more izvesti **samostojno**, temveč samo v zvezi z glavnimi električnimi centri odnosno daljnovodi, ki izključujejo vsako stremljenje trgovskih načel po aktivni bilanci in nezdravih dividendah. Po bližnji presoji opisanega položaja in upoštevajoč začasno pasivnost elektrifikacije same, smo si na jasnem, da so tudi za nas edino izhodišče elektrifikacije Kranjske deželne elektrarne, ki se ozirajo predvsem **na potrebe prebivalstva in posameznih krajev ne glede na rentabilnost, zavedajoč se, da je moralni in gospodarski podvig malega človeka vsaj tako važen, kakor materielna okolnost.**

Na podlagi zbranega informativnega materijala in drugih predpriprav se je vršil dne 27. junija t. l. v Šmarju na pobudo okrajnega načelnika dr. Maraža zelo pomemben in mnogoštevilno obiskan gospodarski sestanek vseh predsednikov občin in drugih javnih delavcev, ki nam daje najboljše jamstvo uresničenja velepotezne javne naprave, dasiravno leži nad nami nepremakljiva senca gospodarske depresije. Banovinski inženjer **Rueh** je na poljuden način tolmačil elektrifikacijski program, izdelan na podlagi konzumnih podatkov za kraje, ki se nameravajo oskrbeti z električno strujo. Stroškovnik gradnje daljnovoda, transformatorjev in lokalnega omrežja je zbudil živo zanimanje in živahno debato, v katero so posegali zbrani zastopniki s stvarnimi vprašanji.

Stroški za postavitev daljnovoda od Grobelnega do Rogatca so proračunjeni na 1,527.000 Din in na lokalna omrežja 1,200.000 Din vključno 9 transformatorskih postaj, ki bodo napajale s tokom 15.000 žarnic in pogon 120 kmetijskih in drugih strojev. Načrt predvideva pritegnitev najoddaljenejših krajev na daljnovod in kar je slučajno silno važno za naše razmere z gzirom na široko naseljenost in raztresenost prebivalstva, potegnejo KDE električni vod tako daleč, četudi bi oskrboval samo dva konzumenta. Oddajna cena za razsvetljavo se računa na 3.25 Din od KW ure, odnosno motorja do 200 KW ur 1.75 Din, nad 200 KW ur pa 1 Din.

Najtežje in vendar ne nepremostljive ovire obstojajo ravno v finansiranju elektrifikacijskega projekta.

KDE iz svojih dohodkov same ne morejo graditi vseh daljnovodov, transformatorskih postaj in lokalnih omrežij, marveč morajo kraji prispevati **enkratni prispevek**, ki bi se odmeril po višini konzuma v najslabšem slučaju na 400%, v najboljšem od 250 do 300% doklade direktnega davka iz leta 1930. S plačilom enkratnega prispevka izpolnijo kraji do KDE vse svoje obveznosti in elektrarne so dolžne zgraditi, kadar je prispevek plačan, vse daljnovode, transformatorske postaje in omrežja, izvzemši hišnih priključkov, katere mora vsaka stranka plačati posebej. Enkratnega prispevka v sedanjih razmerah ne zmorejo podeželske občine, marveč morajo v ta namen najeti dolgoročno posojilo. Za amortizacijo posojil morejo dobiti kraji sredstva na več načinov: 1. Občina lahko sklene prispevati primerno vsoto iz občinskih sredstev za izvedbo elektrifikacije v svoji občini. 2. S pobiranjem od vsake priključene hiše priključno takso. 3. Z uvedbo primerne občinske trošarine na montirane žarnice.

Anketa je simpatično sprejela strokovni referat banovinskega inženjerja Rueha. Iz posameznih govorov predsednikov interesiranih občin je zvenela nujnost in neodložljiva potreba realizacije elektrifikacijskega programa, vendar s poudarkom, da bi navedeni stroški v sedanjem času pregloboko zarezali svojo ostrino v gospodarsko življenje posameznika in celote, ako ne pristopi kr. banska uprava k elektrifikaciji šmarskega — pasivnega okraja z izdatno podporo iz banovinskih sredstev.

K obisku slovenskih pravnikov v Bolgariji

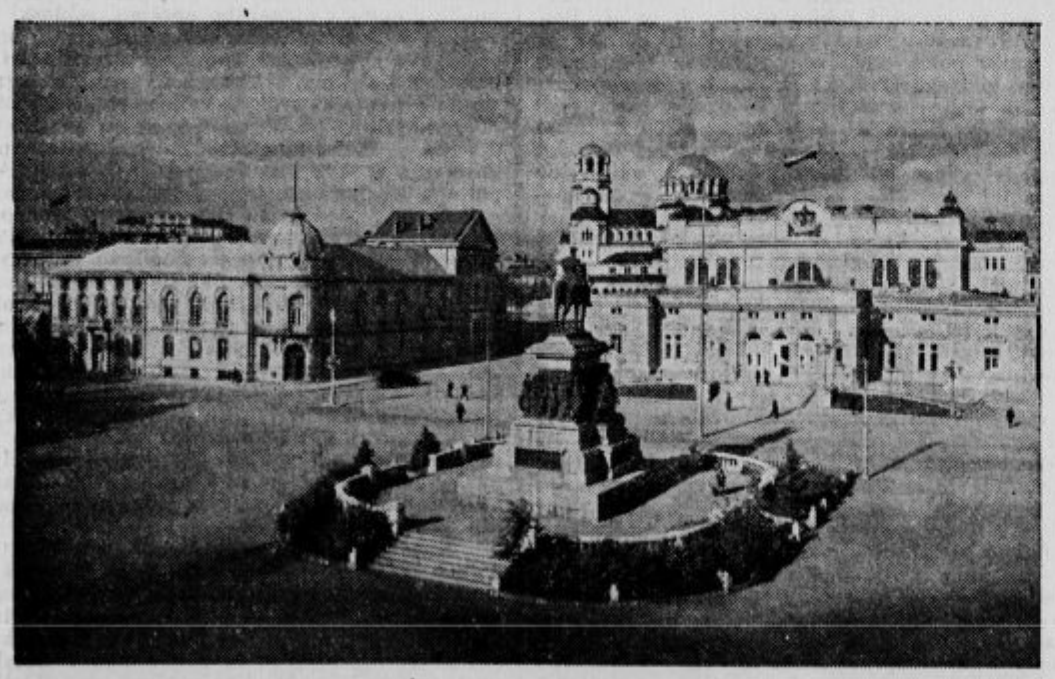

Sofija: Narodno sobranje, spredaj spomenik ruskega carja Aleksandra Osvoboditelja.

DOLENJSKE TOPLICE

reorganizirane. Celoletni obrat.

Zdravnik: Dr. Rudolf Rožič

Centralna kurjava ob vsakem hladnem vremenu v obratu. — Pošta Toplice pri Novem mestu

Opozorilo dipl. tehnikov k izbiri poklica

Vsa javnost, vse gospodarske, strokovno-šolske in politično-upravne oblasti so v teku zadnjega polletja imele priliko videti intenzivno prizadevanje diplomiranih tehnikov, ki so organizirali svoje vrste, da bi uravnali strokovne in eksistenčne možnosti domačih tehniških strokovnjakov. Odločnost, ki so jo pokazali diplomirani tehniki v svojem pokretu, do dobre mere opravičuje stanovsko-zaščitno delo stanovske organizacije, ker je opozorila odločujočo javnost na važna dejstva, mimo katerih ne bomo smeli, če bomo hoteli dvigniti in častno reprezentirati jugoslovansko podjetništvo v luči mednarodne ustvarjajoče sile.

Odločni nastop diplomiranih tehnikov je bil opravičen tembolj, ker so se v nasprotju z obstoječimi prilikami nesistematično množile njihove vrste in ker se je po prvi konjunkturi pozabilo, da se v tehniških poklicih ne dajo uganjati burke brez istočasne zakonite oskrbe delokroga, brez izrecne spremembe obstoječe obrtne, obrtno-šolske in uradniške zakonodaje. Stanovska organizacija diplomiranih tehnikov ima žal neprijetno dolžnost opozoriti vse one, ki nameravajo usmeriti svoje življenjsko udejstvovanje v ta poklic, da je v vrstah diplomiranih tehnikov **samo v Dravski banovini nad 120 diplomiranih tehnikov brez vsakega ali brez eksistenčnega službenega mesta in da jih mnogo izmed teh čaka že 4 do 5 let na izobrazbi odgovarjajočo namestitev.** Enaka poročila prihajajo od bratskih organizacij iz Belgrada, Sarajeva in Splita. Žalostno je, da je ta konstatacija mogoča istočasno, ko zasedajo tehniške namestitve v naši domovini strokovnjaki tujih rodov in tujih zemlja ter v škodo kvalitetnega dviga naše industrije in obrti zasedajo tehniške namestitve različni nekvalificirani protežiranci tujih strok.

Diplomirani tehniki trdno verujejo v silen razmah svoje domovine na tehniškem in gospodarskem polju ter v procvit najrazličnejših obrtnih in industrijskih strok in stanov jugoslovanske države, toda to le takrat, ko bo podedovana mentaliteta naših pridobitnih krogov priznala moč, vrednost in potrebo namestitve **strokovnjakov lastne domovine.** Prav tako vedo dipl. tehniki, da pri nas še primanjkuje tehn. naobraženih ljudi in da potrebe **po domačih tehniških strokovnjakih** niso krite niti za 10%, toda dokler v zakonodaji ne bo zaščiten delokrog za človeka po njegovi izobrazbi in preprečeno, da vrši tehn. posle od tehnike oddaljena oseba, je dolžnost stanovske organizacije, da preprečuje množenje naraščaja.

Udruženje dipl. tehn. kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana.

★

Številne tatvine na Polzeli

Polzela, 15. junija.

V preteklem tednu je bilo na Polzeli mnogo hiš deležnih neljubega nočnega obiska — tatu. Kar na petih krajih se je skušal neznanec na skrajno predrzen način preskrbeti za nekaj časa. V stanovanja je prišel skozi okno, katera sedaj v toplih nočeh kaj radi puščamo odprta. Pri nekem čevljarju si je izbral par čevljev in žepno uro in to celo v tisti sobi, kjer je lastnik spal. Pri mesarju si je nabral precej klobas, posrečilo se mu je baje priti tudi v brivski salon, kjer je vzel orodje za striženje in britje. Končno si je želel še obleke in denarja, katerega je upal dobiti pri nekem posestniku v Podvinu. Tam je začel raziskovati po sobi, kjer je spal domači sin. Ta se je pa zbudil in ga pregnal. Pri svojem tatinskem delu je bil celo tako predrzen, da si je svetil z električno baterijo. Za tatom ni doslej še nobene sledi, vendar je mogel biti le-ta že dobro vajen tega posla. Polzelani in okoličani pa sedaj zvečer ne samo vrata, ampak tudi okna najskrbneje zapirajo.

Občinske volitve v Smledniku pred sodiščem

Ljubljana, 14. julija.

Pred kazenskim sodnikom-poedincem okrožnega sodišča sta se danes morala zagovarjati 34 letni Lojze Čebašek iz Moš pri Smledniku in 29 letni Janez Zupan iz Trboj pri Smledniku zaradi prestopka po čl. 80 volivnega zakona. Ozadje današnji obravnavi so tvorili dogodki, ki so se razvijali v volivnem lokalu v Trbojah ob priliki lanskih občinskih volitev. Popoldne je vdrla v lokal skupina ljudi, med temi oba obtoženca. Vpili so: »Ven s punktaši!« Oba obtoženca sta prijela posestnika Josipa Burgarja iz Smlednika, ki je bil predstavnik svoje kandidatne liste. Porinili so Burgarja ven iz lokala. To se je trikrat zgodilo, nakar so orožniki napravili red in mir. Obtožnica med drugim navaja, da sta Čebašek in Zupan Burgarja lahko poškodovala, ker sta ga tepla po glavi, rokah in desni nogi. Dejansko sta torej napadla člana volivne komisije.

Obtoženca sta kratkomalo zanikala, da bi se bila dejansko lotila Burgarja. Čebašek je zatrjeval: »Jaz nisem bil notri v lokalu.« Zupan: »Sem bil notri. Prinesel sem eno pooblastilo. Nastala je gnječa. V veži so ljudje rjuli.«

Priča Josip Burgar: »Trikrat so me ven iz lokala izrinili. Rinila sta me Čebašek in Zupan. Vlekla sta me in tepla.« Priča je dalje pripomnil, da se je vse tako vršilo, kakor je to opisal v ovadbi. Državni tožilec: »Katero listo ste zastopali?« Priča: »Zastopal sem opozicijonalno listo.« Državni tožilec: »Ali se je kdo pritožil zaradi teh volitev na upravno sodišče v Celje?« Priča: »Da. Volitve so bile razveljavljene in so se 3. julija ponovno vršile.« Zastopnik priče odvetnik dr. Megušar je pojasnil, da je bil v pritožbi naveden tudi ta slučaj.

Priča Rudolf Komurka, ki je bil zapisnikar volivne komisije: »Burgarja sta oba dva- ali trikrat izrinila. Drugi so se zgražali: »To je sramota! To je škandal!« Nekdo je zavpil: »Ven s punktaši!«

Priča Ivan Časl, drugi zapisnikar komisije, je omenil: »Ljudi nisem poznal. Okoli 20 jih je prišlo v volivni lokal.« Priča poveljnik orožniške postaje v Smledniku Jakob Čuješ je povedal, kako ga je predsednik volivne komisije naprosil za intervencijo. Sodnik: »Burgar pravi, da ste bili napram napadalcem vljudni, napram drugim surovi.« Priča: »Storil sem svojo dolžnost.« Priča je nato potrdil, da sta oba obtoženca »cukala« Josipa Burgarja. Bilo je veliko prerivanje in vpitje. Priča dalje ni mogel povedati, kdo naj bi bil najel oba obtoženca, da sta napadla Burgarja. Priča Anton Verlič: »Predsednik volivne komisije ni bil toliko energičen, da bi napravil red.«

Zaradi prestopka po čl. 80 volivnega zakona sta bila obsojena Lojze Čebašek na 10 dni in Janez Zupan na 7 dni zapora, toda pogojno za 1 leto. Sodbo sta sprejela. Državni tožilec si je pridržal pravico priziva.

★

10letni deček pod vozom

Ko je v nedeljo nekako ob pol 9 zjutraj na dvorišču mesarja Boriška v Litiji 10 letni sinček pismonoše Mraka Francek pazil na malo zdravnikovo hčerko dr. Orla, medtem ko je Orlova kuharica bila v Boriškovi mesariji, sta dva voznika zavozila na dvorišče. Francek se je hotel umakniti, pri tem pa je najbrže po krivdi voznika prišel preblizu voza, da ga je voz tako nesrečno podrl na tla, da je obležal ves krvav in nezavesten na tleh. Kri mu je udarila iz ušes in dobil je hudo poškodbo na očesu in notranje pretreslaje. — Prvo zdravniško pomoč mu je nudil zdravnik dr. Orel. Po dolgem času se je fantek le zavedel in je upanje, da bo ozdravil, oko pa bo skoroda izgubil. — Sreča v nesreči je bila še ta, da je Francek, opazivši nevarnost, Orlovo dekletce od sebe odrinil, drugače bi še ta prišla pod voz.

Ptuj

Smrtna kosa. V ptujski bolnišnici je umrla tri leta stara Frančiška Kranjc, hčerka dninarja na Sp. Hajdini. Otrok je podlegel posledicam davice.

Dvojna mera. Pri Sv. Marku so nedavno med prebivalstvo delili cement, ki ga je poslala banovina. Delitev pa je bila izvršena tako, da so dobili nekateri dvojno porcijo. Prizadeto ljudstvo je radi te dvojne mere **silno ogorčeno, ker se čuti zapostavljeno.**

Ljubljanske vesti:

V obrambo bratovskih skladnic

Ljubljana, 16. julija.

Nocoj so se odpeljali v Belgrad zastopniki Bratovske skladnice iz Ljubljane in zastopniki rudarskega delavstva iz revirjev ter kovinarskega delavstva z Jesenic, ki je obojno včlanjeno pri Bratovski skladnici. — Deputacija bo pri vladi posredovala zaradi sanacije bratovskih skladnic v dravski banovini.

Kakor znano, se sedaj pobira za osrednjo ljubljansko Bratovsko skladnico, v kateri so včlanjene vse bratovske skladnice Slovenije, taksa po 5 Din od tone premoga, ki pride v promet. Nabran denar gre za pokojninske doklade staroupokojencev, ki pa tudi s temi dokladami prejemajo le malenkostno pokojnino. Katastrofalna kriza v revirjih je povzročila, da je zaposlenih prav malo število delavcev, ki vzdržujejo s svojimi prispevki bratovsko sklodnico, na drugi strani pa je upokojenih veliko število rudarjev, čeprav zdravniki Bratovske skladnice po predpisih zelo ostro pazijo, koga naj upokoje. Zastopniki, ki bodo intervenirali v Belgradu, bodo predlagali, naj se razširi ta taksa na vse banovine, ki imajo rudarske obrate. Denar, nabran iz teh taks, naj bi se stekal v poseben fond za sanacijo bratovskih skladnic. Bratovske skladnice v drugih banovinah niso pasivne, ker so obrati tam še novejši in je delavstvo še mlado ter tamkajšnje bratovske skladnice nimajo še staroupokojencev. Novoustanovljeni fond bi torej v prvi vrsti pomagal sanaciji bratovskih skladnic v dravski banovini, obenem pa bi tudi zbiral sredstva za druge bratovske skladnice, ko bodo morale te pričeti izplačevati pokojnine svojim zavarovancem.

Znano je, da so slovenske bratovske skladnice globoko deficitne. Vsak mesec prejemajo približno polovico toliko, kakor pa izdajo za pokojnine in lastno upravo in to vkljub temu, da so pokojnine nizke in prispevki aktivnih rudarjev visoki. Bratovske skladnice zaenkrat še črpajo sredstva iz svojih rezervnih fondov, ki jih bo pa kaj kmalu konec, ako ne pride do preobrata v premogovni konjunkturi

---

⊙ **Tramvajski promet s prestopanjem.** V Prešernovi ulici je sedaj en tramvajski tir odrezan ter priključen s kretnico na drugi tir. Tramvajski promet se namreč vrši s prestopanjem, to se pravi, da morajo potniki na Marijinem trgu izstopiti ter iti peš čez trimostovje do Stritarjeve ulice. Osrednji frančiškanski most sedaj namreč tlakujejo z lesenimi kockami. To tlakovanje bo trajalo do začetka meseca avgusta, ko bo zopet vpostavljen dvojni tir in se bo promet normalno vršil. Na srednjem frančiškanskem mostu pa bosta odstranjena oba hodnika, tako da se bo mogel promet na tem mostu vršiti le za tramvaj ter druga vozila, medtem ko bosta za pešce pridržana stranska mosta.

⊙ **Banovinska hranilnica dovršena.** — Adaptacijska dela na poslopju banovinske hranilnice v Knafljevi ul., ki so jo dvignili za eno nadstropje, so v glavnem končana ter so že pričeli odstranjevati zidarski oder. Poslopje je s tem pridobilo prostora za večje število uradov, ki jih bo uporabila banovina, obenem pa je dobilo povsem novo obliko. Dosedanja fasada, ki je bila pred vojno tako običajna za uradna poslopja, se je umaknila živahnejši obliki z ozkimi polstebrički, suhoprna rumena barva že skoraj razpadlega ometa, pa lepi modrikasto-beli barvi. Poslopje je s tem zelo pridobilo. Sedaj preurejajo tudi Muzejski trg, ki bo šel ob vsej zapadni fasadi tega poslopja, tako da bo palača še bolj prišla do svoje veljave.

⊙ **Učiteljišče popravljajo.** Med raznimi javnimi poslopji, ki so zadnje čase dobile novo zunanjščino, je prišlo na vrsto končno tudi učiteljišče, okrog katerega so sedaj postavljeni zidarski odri. Tudi učiteljišče bo izgubilo dosedanjo dolgočasno uradno rumeno barvo fasade ter jo bo nadomestilo z živahnejšo. Sicer pa je dosedanji omet poslopja že precej razpadel.

⊙ **Tlakovanje Bleiweissove ceste.** Te dni so pričeli delavci, ki sedaj tlakujejo Bleiweissovo cesto, pripravljati tudi betonsko podlogo za del te ceste med Gregorčičevo in Tržaško cesto. Med Aleksandrovo in Gregorčičevo cesto pa je cesta že deloma zalita z asfaltom. Tako je tlakovana cesta pred bansko palačo na prehodu Erjavčeve ceste ter še v enem nadaljnem odseku. Asfaltiranje ceste napreduje mnogo hitreje kakor pa pripravljanje betonske podloge. Vsa cesta med Aleksandrovo in Gregorčičevo ulico bo najbrže asfaltirana že ta teden.

⊙ **Vlom v bufet Daj-Dam.** Včeraj okoli pol 4 zjutraj je nočni čuvaj Franc Mihevc pregledoval pasažo v palači Viktorija. Opazil je, da je stranski vhod v bufet Daj-Dam le priprt, oziroma zaslonjen z metlo. To se mu je zazdelo sumljivo in je zato poklical hišnika. S hišnikom sta pregledala ves bufet ter našla v kotu med zaboji mladeniča, ki je po nepoklicani poti prišel v bufet. Vlomilec je bil 27-letni šofer Adolf Trolc, pri katerem so našli nekaj malega denarja in cigaret, vendar pa je vlomilec izpovedal, da je skril nekaj denarja še v zaboju za smeti. Pri vlomu je našel v blagajni okoli 1400 Din ter več tobaka in tudi damsko uro. Na policiji je vlomilec izpovedal, da se je že prejšnji večer skril v notranjščini palače ter nato s sekiro in z vitrihi vlomil v bufet. Dejanje je izvršil, kakor sam pravi, zaradi revščine.

⊙ **Hranilne knjižice so ponarejali.** Policija je te dni prijela tri mlajše moške, ki so na prebrisan način ponarejali hranilne knjižice. Kakor znano, vlada v Ljubljani in tudi na deželi sedaj prav črna trgovina s hranilnimi knjižicami. Razni mešetarji in špekulanti kupčujejo s knjižicami in dosegajo hranilne knjižice nekaterih solidnih denarnih zavodov tudi ceno nad polovico nominalne vrednosti vlog, nekatere pa celo do tri četrtine. Ti trije ponarejevalci so to izkoristili. V Ljudsko posojilnico, katere knjižice gredo rade v promet, so nalagali majhne zneske kakor po 50 Din, nato pa so s črnilom vpisani znesek izbrisali s kemikalijami ter napisali večje vloge, tudi do 20.000 Din ter jih nato prodali. Na ta način so prodali tri knjižice. Več manjših zneskov pa so si na podlagi ponarejenih knjižic izposodili od nepoučenih ljudi. Policija je vse tri ponarejevalce izročila sodišču.

*

Dijaški dom v Kočevju

Na Vidov dan so zaključile šole šolsko leto 1933-34. Študentje so zadovoljni ali nezadovoljni — kakor je pač komu bila sreča mila — odšli na težko zaželjene počitnice, starši so se za par mesecev znebili težke skrbi, odkod vzeti denar za šolanje. Istočasno z zaključkom šolskega leta, pa že vstajajo nove skrbi, kam s fantom prihodnje šolsko leto. Ta ali oni ni zadovoljen s stanovanjem, drugi ne s hrano, tretjemu ne dovolijo več starši ali šolska oblast, da bi se vozil dnevno z železnico, ker vsakodnevno vozarenje kvarno vpliva na doraščajočo mladino, in še sto drugih vzrokov je, ki delajo roditeljem ali njih namestnikom skrbi. Vsem tem svetujemo, da se v takih slučajih obračajo na dijaške zavode, kjer imajo dijaki dobro stanovanje, tečno in zadostno hrano ter so stalno pod nadzorstvom profesorjev. Pri nas pride predvsem v poštev Dijaški dom v Kočevju.

Dijaški dom v Kočevju je humanitarno društvo, ki mu predseduje banski svetnik in odvetnik dr. Sajovic, ter ima namen skrbeti za dijake, katerih roditelji žive izven najbližje kočevske okolice. Za zmerno ceno imajo tu dijaki dobro opremljeno stanovanje ter zdravo meščansko hrano štirikrat dnevno. V hranarino je všteta še razsvetljava, pranje perila in kurjava. Za učenje imajo na razpolago učilnice, kjer se pod nadzorstvom aktivnih profesorjev drž. gimn. v Kočevju pripravljajo za šolo. Ker je v zavodu dosti gojencev, se z lahkoto dobe med njimi potrebni instruktorji, ki so manj nadarjenim učencem v pomoč.

Preteklo šolsko leto 1933-34 je bilo v zavodu 105 dijakov, med katerimi ni izdelalo razreda le 10 dijakov, kar ni niti 10%. Da je uspeh tak, je razumljivo, če se pomisli, da imajo učenci dnevno 5 ur učenja, kar brez dvoma zadostuje za vsakega, ki ima voljo, da z uspehom dovrši srednjo šolo. Tudi za razvedrilo je preskrbljeno. Dom sam leži ob vznožju lepih senčnatih gozdov, kjer je zadosti prilike za izprehode. Za ljubitelje belega športa je istotako dovolj primernega terena. Z novim šolskim letom dobi zavod tudi hišnega zdravnika, tako da bo tudi v tem oziru zadostno poskrbljeno.

Zato starši in drugi, ki imate v oskrbi mladino, vzemite dopisnico in napišite nanjo: Dijaški dom v Kočevju in uprava zavoda Vam bo radevolje poslala prospekt zavoda, kjer boste mogli natančnejše spoznati vse pogoje za sprejem Vašega sina odnosno varovanca v ta zavod. Leto osorej boste z Vašim študentom gotovo zadovoljni, kajti če je le še količkaj volje v njem, bo pod strogim in obenem očetovskim nadzorstvom gotovo dozorel v celega moža, ki ga današnja doba krvavo potrebuje.

Mariborske vesti:

Priključitev okolice - še vedno aktualna

Vprašanje priključitve okoliških občin mariborskemu mestu že dolgo let razburja duhove. Po izvršeni komasaciji je razburjenje potihnilo, aktualna pa je postala stvar sedaj po sprejetju zakona o mestih v senatu. Po § 144 mestnega zakona se namreč še 2 leti po tem, ko stopi zakon v veljavo, izvrši priključitev celih sosednjih občin ali delov istih mestu s kraljevim ukazom na predlog notranjega ministra, dočim se lahko pozneje ta priključitev izvede samo s posebnim zakonom. — Stvar ne bi bila za okolico nevarna, ako ne bi § 6 istega zakona izrecno določal, da se priključitev lahko izvrši, ne da bi se zainteresirane okoliške občine vprašalo za mnenje, oziroma da bi se morala izvršiti priključitev sporazumno s prizadetimi občinami. Iz tega bi se moglo sklepati, da vsaj dve leti, ko se bodo priključitve izvrševale samo s kraljevim ukazom, ni potreben pristanek prizadete občine. Sicer govori o priključitvi tudi § 5., ki pravi, da bi moral pri spremembi mej med sosednjimi občinami in mesti zaslišati svete prizadetih občin ban.

Novost je pač v tem, da najbrže okoliške občine ne bodo imele iste besede pri priključitvi kakor dosedaj, ampak bodo odločale državne oblasti ter bodo mogle priključitev izvesti tudi proti volji okoliških občin.

Kakor nam je znano, navaja mesto kot glavne argumente za priključitev dejstva, da okoliške občine živijo neposredno od mesta, in pa popolnoma politično-policijske vzroke: javno varnost, higijeno, gradbeno politiko. Okoliške občine so dosedaj navajale kot glavne argumente proti priključitvi predvsem večjo obdavčitev v mestu in pa, ker nočejo biti deležne pri odplačevanju velikih dolgov, ki jih ima mestna občina. Pred vsem pa se brani priključitve okoliška industrija, ki je eden glavnih organizatorjev odpora. — Zanimivo bi bilo pri tem zvedeti, v koliko imajo prav okoliške občine, v koliko pa mesto.

Zabeležili smo gornje zgolj v informativne svrhe, ker je pričakovati, da bo mariborsko mesto s sprejetjem novega zakona pokrenilo vprašanje priključitve, kateri se je okolica doslej tako uspešno upirala.

☐ **40-letnico mašništva** bodo slavili 25. julija pri g. dekanu in župniku Karlu Preskerju v Šmartnem ob Paki: Končan Fortunat, župnik pri Sv. Pavlu pri Preboldu; dr. Frančišek Kovačič, prelat in vpok. bogoslovni profesor v Mariboru; Alojzij Kokelj, župnik na Vurbergu; Ernst Trstenjak, vpok. višji vojni kurat; Ivan Gorišek, župnik na Gornji Ponikvi; Karl Presker, župnik in dekan v Šmartnem ob Paki.

☐ **Krščanska ženska zveza** vljudno opozarja vse člane in članice, da bo v nedeljo, 22. julija procesija, katere se zveza udeleži. Vabljeni so vsi člani in članice k udeležbi z društvenimi znaki.

☐ **Udeleženci kongresa** sadnih izvozničarjev so napravili včeraj izlet z mestnim avtokarom v Slovenske gorice in sicer preko Št. Lenarta, Sv. Trojice na Ptuj in nazaj preko Vurberga v Maribor. Ogledali so si vzorne sadonosnike, trsnice in drevesnice ter bili v gosteh pri nekaterih znanih sadjerejcih in vinogradnikih. Že včeraj je večina udeležencev po povratku v Maribor odpotovala z vlaki.

☐ **Iz občinske službe** je odpuščen magistratni uslužbenec Dolinšek, ki je vršil službo nadzornika občinskih hiš v delavski koloniji.

☐ **Drava izročila žrtev.** V soboto, dne 7. julija je na tragičen način vtonil v Dravi 47-letni strojevodja iz Ljubljane Jurij Mecilovšek. Z udeleženci kongresa strojevodij je šel na ogled falske elektrarne. Preveč blizu je zašel mogočnemu slapu, ki se vali skozi prvo zatvornico, ter je na opolzkih stopnjicah zdrsnil v prepad. Vodovje ga je pokopalo pod seboj ter šele v nedeljo zopet izročilo. Drava ga je naplavila pri Jelovcu, kjer ga je odkril mariborski kačjelovec Zieringer, ki se je kopal. Obvestil je o najdbi pristojne oblasti in truplo vtopljenca so spravili v mrtvašnico v Kamnici, odkoder so ga včeraj prepeljali v Ljubljano.

☐ **Tragična smrtna nesreča,** ki je zadela 30 letnega Jožefa Dörffla na cesti pri Vuzenici, je v Mariboru med njegovimi znanci bolestno odjeknila. Kakor smo že poročali v »Ponedeljskem Slovencu«, se je Dörffl ubil pri padcu z motorja. Kljub temu, da si je na treh mestih prebil lobanjo, je še preživel prevoz v bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam. Pokopali ga bodo danes ob 15.30 na pobreškem pokopališču. Naj počiva v miru!

☐ **V cvetu 28 let** je umrla v splošni bolnišnici soproga strugarja drž. žel. gospa Elizabeta Kolman. Svetila ji večna luč!

☐ **Znižana vožnja.** Ravnateljstvo Mestnih podjetij je sklenilo, da se ob delavnikih po 16 zniža vožnja na Mariborski otok na 1 Din, tako, da se po 16 lahko vsi za 1 Din peljejo na otok brez vstopnine.

☐ **Skavtsko taborenje v Bistrici** pri Rušah je končano. Včeraj so podirali skavti svoje šotorsko mesto, v katerem so med prijaznimi Bistričani preživeli teden dni.

☐ **Dva posestnika pogorela.** V Cvetkovcih so imeli velik požar, ki je uničil imetje dveh posestnikov. Okoli 3 zjutraj je začelo goreti pri Jakobu in Lizi Majcen. Odtod se je ogenj razširil na gospodarsko poslopje Ivana in Marije Kralj. Le požrtvovalnosti sosedov in domačih gasilcev ter gasilcev iz Trgovišč gre zahvala, da ni požar zajel sosednje hiše. Konje in krave so rešili, zgorelo je nekaj svinj, obleka, vse kokoši, dva voza polna pšenice. V zadnjem trenotku so komaj rešili denar, ki ga je imel Majcen spravljenega v hiši. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen.

☐ **Carinska pošta gotova.** Končno je poslopje carinske pošte na Aleksandrovi cesti tako daleč, da so sedaj tudi že notranja dela gotova. Vrši se še zadnje čiščenje prostorov, v par dneh ga bo pa prevzela v svojo oskrbo carinarnica.

☐ **Strela vžiga.** V Šmartnem je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Vaukana. K sreči je bila hitro pri roki pomoč vrlih požarnikov iz okolice, ki so preprečili večjo katastrofo. Požar je uničil poslopje do tal ter povzročil lastniku veliko škodo.

☐ **Po Dravi in Donavi...** V nedeljo dopoldne je odplul iz Maribora velik čoln s skupino mariborskih fantov. Odrinili so na potovanje po Dravi in Donavi znani mariborski sportniki Neuman, Černič, Durjava, Nestl in Jošt. V čoln so vzeli kolesa, menažo za dolgo rajžo in ostale potrebščine, da bodo zadostovale za 10-dnevno potovanje. Na cilju nameravajo svoj čoln prodati ter se na kolesih vrniti nazaj v Maribor.

— Pri odebelelosti vzbuja redna zdravilna uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice jako delovanje črevesa in dela telo vitko.

Celje

⚰ **Karambol dveh avtomobilov pri Skalni kleti.** V nedeljo ob 19.45 je vozil osebni avto, last g. Sodina Franca iz Bukovžlaka, ki ga je šoferal g. Stožir Martin iz Zg. Hudinje, iz mesta proti Skalni kleti. Z avtom se je peljal tudi davčni upravitelj g. Žumer Maks. Iz Pečovnika je privozil v istem času neki tovorni avto. Na križišču pri igrišču Atletikov je tovorni avto, ki je vozil po levi strani ceste, zadel v osebni ter ga precej poškodoval. Odbil mu je na desni strani prednji in zadnji blatnik, poškodoval desno stran karoserije in zadnjo pnevmatiko. G. Sodin ima škode okrog 10.000 Din. Tovorni avto je le malo poškodovan. K sreči ni bilo človeških žrtev.

⚰ **Umrli** sta v celjski bolnišnici Turin Ana, 70 let, bivša kuharica iz Celja, in Arzenšek Jožeta, 44 let, posestnica, Javorje pri Slivnici, N. v m. p.!

⚰ **Dve žrtvi nesreč.** Dne 12. julija, ko je bil v Boštanju sejem, se je splašil konj, vprežen v voz. Konj je prevrnil na tla 73 letnega hlapca Vrhovnika Gregorja. Vrhovnik si je zlomil več reber. — Javornik Jakob, 34 letni zidar iz Škofje vasi, je v soboto padel na cesti v Šmarjeti in si zlomil desno roko.

⚰ **Kolo je bilo ukradeno** v soboto okrog 14 iz neke gostilniške veže na Dečkovem trgu polirju Francu Šornu iz Celja. Kolo je črno pleskano, znamke Waffenrad, ima evidenčno številko 2—10910—3: vredno je 1800 Din.

Litija

Osebna vest. Ker je litijski župni upravitelj g. Vinko Lovšin odšel na duhovne vaje, ta teden ne uraduje v litijskem župnišču in se naj v nujnih slučajih stranke obrnejo na župni urad v Šmartnem pri Litiji.

Neurje. V noči na soboto je tudi Litijo obiskalo neurje. Treskalo in lilo je kot iz škafa. Posebne škode pa hvala Bogu ni. V noči na nedeljo smo opazili iz Litije v smeri preko trga Vače veliko žarenje, moralo je nekje pod Slemškom goreti.

Dentist g. EDO GLAVIČ ordinira do preklica le v dopoldanskih urah.

Naši pravniki v Sofiji

Za penklubovci, stenografi in inženjerji smo tudi jugoslovanski pravniki te dni doživeli srečo, da se pozdravimo z bolgarskimi tovariši na njihovi lepi zemlji.

Že lani na vseslovanskem pravniškem kongresu v Bratislavi smo se z njimi osebno seznanili in sklenili z njimi prisrčne prijateljske zveze. Zato smo z navdušenjem sprejeli njihovo povabilo, da pridemo k njim. Saj smo vedeli, da prihajamo v bratsko hišo, kakor je pri sprejemu v Vidinu tako lepo povedal zagrebški vseučiliški profesor Šilović. Nepopisni so bili prizori, ko smo po krasni, enodnevni vožnji po široki Donavi v luksuzno opremljenem parniku »Karađorđe« v Vidinu stopili na bolgarska tla. Neštevilna množica — poleg oficijelnih zastopnikov z vrhovnim državnim prokurorjem (tožilcem) Georgijevim in vidinskim županom na čelu, resni, zagoreli obrazi meščanov in delavcev — nas je sprejela z gromovitim vzklikanjem. Godba je odigrala »Bože pravde« in »Šumi Marica«, bolgarski in naši zastopniki si izmenjajo pozdravne besede, vsi skupaj zapojemo »Hej Slovani«. Le malo časa nam je ostalo za ogled tega starodavnega bolgarskega mesta, ki je bilo v turških časih priča hudih bojev. Stara, nekdaj mogočna trdnjava ob Donavi je danes le še razvalina; med njo in pristaniščem pa nastaja lep park. Po kratkem sprehodu po mestu in večerji, ki so nam jo priredili tamošnji tovariši, nas je vlak odpeljal proti prestolnici Sofiji. Medpotoma so nas sredi noči na postaji Brusarci pozdravili pravniki iz Lom-Palanke. Vlak je bil napolnjen do zadnjega kotička, a vseeno nam je bila noč prijetna. V družbi s prokurorjem Georgijevim smo štirje Slovenci obujali spomine na njegovega učitelja Slovenca profesorja Bezenška, a direktor zemljedelske banke iz Sofije nas je informiral o bolgarskem zadružništvu, ki je razvito tako, če ne bolje, kakor pri nas v Sloveniji, ter nas seznanil s produkcijo bolgarske znamenitosti — rožnega olja. Razume se, da nas je parfumiral s to žlahtno tekočino, da tako uživamo njen prijetni vonj vse dni svojega bivanja na bolgarski zemlji. Ravno zjutraj smo pridrdrali v glavno mesto Bolgarije Sofijo. Že na kolodvoru so se ponovili prizori medsebojnega pozdravljanja, kakor smo jih doživeli v Vidinu. Naj se malo pomudimo pri tem gostoljubnem mestu.

Sofija je zrastla na razvalinah nekega starega trakijskega mesta na križišču potov od severa na jug, od zahoda na vzhod. Imperator Trajan je to mesto obnovil in ga imenoval »Ulpia Serdica«, Bolgari pa so imenovali to mesto Sredec. Ime Sofija je to mesto dobilo od cerkve sv. Sofije, ki stoji na malem griču sredi mesta. Cerkev so zgradili pred kakšnimi 800 leti. Turki so jo pozneje oropali in spremenili v džamijo, a Bolgari so jo nato zopet spremenili v krščansko. Vsled svojega prestolniškega značaja, vsled svoje ugodne lege in dobrih prometnih zvez, tako z notranjostjo države, kakor tudi z inozemstvom, je Sofija zadnja desetletja zelo hitro napredovala. Dočim je imela po politični osvoboditvi Bolgarov (leta 1878) okoli 16.000 prebivalcev, l. 1897 so jih našteli že 46 tisoč, jih ima danes že blizu 300.000. Iz starega orijentalskega mesta je nastalo lepo moderno mesto.

V naglici smo si ogledali glavne znamenitosti mesta; po programu so bile namreč za to določene samo tri ure. Ko korakamo po glavnih ulicah, opazimo vsak hip nove, moderne večnadstropne stanovanjske palače. Čudimo se, kako se je mogel bolgarski narod v težki krizi po svetovni vojni tako hitro opomoči in kako je mogel zgraditi toliko modernih palač. Bolgarski tovariši nam pojasnjujejo, da ga je dvignilo poleg njegove prirojene delavnosti edino zadrugarstvo, ki je zajelo vse gospodarsko in kulturno življenje Bolgarije. Vsaki peti Bolgar je zadrugar. Ogromne palače so zgradili na zadružni podlagi. Na vsakem koraku opazite zadružno podjetje. Poleg veličastne zgradbe »Narodnega gledališča« in dveh operetnih gledališč smo videli »Sofijski kooperativni teater«, ki so ga postavili igralci-zadrugarji sami. Tudi sodniki in advokati imajo svoj pravniški dom na zadružni podlagi. Krasna, elegantna palača je to. V pritličju trgovski lokali, v prvem nadstropju velika reprezentativna dvorana, bogata knjižnica in ostali društveni prostori, a v višjih nadstropjih zadružni hotel, v katerem pravniki, ki pridejo z dežele, za par levov dobijo prenočišče. Ne bi bilo napačno, da bi tudi naša pravniška društva v tem posnemala Bolgare. V tem domu nas je vseuč. profesor Arandelović iz Belgrada v svojem predavanju o projektu našega novega državljanskega zakonika prvič seznanil z nekaterimi zanimivostmi tega bodočega zakona. Kot za nas zanimiva novost je v Sofiji zelo razširjeno lastništvo po nadstropjih, ki je pri nas nedopustno. Tako je mnogo palač, ki je v lastništvu več oseb, od katerih je ena lastnik pritličja, druge pa posameznih nadstropij. Pritikline (klet, podstrešje, dvorišče) so pa sorazmerno med nje razdeljene. Jasno je, da ta način zidanja zelo pospešuje stavbno gibanje in graditev velikih stanovanjskih palač, dočim je videti manj enostanovanjskih hiš.

Mimogrede smo si ogledali monumentalno zgradbo rektorata univerze, bogato univerzitetno biblioteko z elegantno opremo, zoološki vrt z okoli 5000 domačih in eksotičnih živali, botanični vrt s krasnimi tropičnimi rastlinami in bogatimi kolekcijami domačih rastlin, etnografski in arheološki muzej. Veličastna je katedrala sv. Aleksandra Nevskega, ki so jo zgradili domači in ruski umetniki. Poleg številnih pravoslavnih cerkva ima Sofija tudi dve katoliški, po eno evangelsko, metodistično in armensko cerkev, eno mošejo in dve sinagogi. Mnogo je še drugih javnih zgradb, dvor, vladne palače, narodno sobranje, sedan zapuščeno in prazno, palače tujih zastopnikov, ki jih pa nismo mogli vseh ogledati. Sofija ima več lepih, širokih trgov, med katerimi so glavni Aleksandrov trg, ki ga obkrožajo lepe palače, in obširen mestni park. Na tem trgu stoji narodno gledališče. Dalje je omeniti Trg carja osvoboditelja, na katerem stoji eden najlepših spomenikov ruskega carja Aleksandra, ki nekoliko spominja na Jelačičev spomenik v Zagrebu. Izmed številnih parkov, ki pričajo, da so Bolgari dobri vrtnarji, je vsekakor najlepši park kneza Borisa z umetnim jezerom v sredini.

Mnogo bi imeli še pogledati in povedati o Sofiji, ki je vendar središče bolgarskega kulturnega, političnega in ekonomskega življenja, da bi dobili točno sliko o njej in o razvoju bolgarskega naroda in države, ali že so nas obkrožili bolgarski tovariši in nas vodijo v Balabanovo restavracijo na skupen obed. (Dalje.)

Bojni pohod rokovnjaške trojice

Ptuj, 16. julija.

Veliko razburjenje je povzročil med prebivalstvom rokovnjaški nastop treh moških, ki so se pred dnevi pojavili na javni cesti Ptuj—Ptujska gora. Oboroženi so bili s težnjaki, noži in puškami, kakor pravi rokovnjači. Cestni promet je bil ogrožen, ker so napadali vsakogar, ki se je pojavil na cesti. Do sedaj so ugotovljeni sledeči slučaji: Napadli so delavca Franca Gajserja iz Stopercev, ko se je vračal iz Ptuja na dom. Bila bi mu huda predla, da se ni rešil z begom, zasledovali so ga sicer, vendar je bil urnejši kakor zasledovalci. Takoj za tem je privozil z vozom posestnik Martin Žunkovič iz Podloža. Kakor divjaki so planili nanj, toda brezuspešno, ker je Žunkovič pognal konje in se na ta način rešil. Divjaki so iz jeze za njim metali kamenje, pa ga k sreči niso zadeli. Na cesti pri Ptujski gori so divjaki naleteli na gručo fantov iz Majšperga, ki so se vračali iz Ptuja. Videči pretečo nevarnost, so fantje iz Majšperga zbežali proti domu, napadalci pa za njimi. Ker jih niso mogli dohiteti, so začeli za njimi streljati in le srečnemu slučaju se je zahvaliti, da niso nikogar zadeli. Ker pa jim tudi ta divjaški napad ni uspel, so z odprtimi noži navalili na nekega voznika iz Cirkovcev, ki je privozil po cesti. Voznik je naglo pognal konje in se rešil.

Kaj pravite?

Nedavno sem bral zgodbo, ki jo je napisal Victorien Sardou:

Imenitna družba je sedela ob francoskem ognjišču in se pričela temeljito dolgočasiti. »Ali bi ne bilo lepo, ko bi vsak izmed nas pripovedoval o najstrašnejšem doživljaju v svojem življenju!« je predlagala gostiteljica, da bi privabila vsaj nekaj življenja v družbo.

Spregovoril je zdravnik. Pripovedoval je, kako je bil klican k bolnici in prišel prepozno; povedali so mu, da je že umrla. Naslednjega dne je prišel po opravkih v isto hišo, pa je na vratih ugledal bolnico, zavito v bel plašč. Kdo bi se ne bil prestrašil, ko so mu vendar dejali, da je umrla?

Spregovoril je pisatelj in pripovedoval fantastično zgodbo. Oglasil se je politik in drastično naslikal svoje nenadno srečanje s tigrom! Prišel je na vrsto zadnji gost, a ta je trdovratno molčal. Gostiteljica je silila vanj, naj vendar stori svojo dolžnost. Vdal se je in pričel pripovedovati:

»Nisem videl ne tigra ne živega mrliča. Toda, ker že hočete, naj bo. Bilo je včeraj ali predvčerajšnjim. Po cesti je šla dobro razpoložena dama, obložena z zavojčki. Na vogalu je stala žena, vsa raztrgana, držala je v naročju otroka. Ko je gosposko oblečena dama prišla do nje, je žena proseč iztegnila roko. Toda dama se je obrnila vstran in takoj nato stopila v bližnjo slaščičarno. To je vse.«

— Pri tolščici, protinu in sladkosečnosti izboljša naravna **»Franz-Josef«** grenčica delovanje želodca in črev in vztrajno pospešuje prebavo. Raziskovalci na polju zdravilstva o prebavilih zagotavljajo, da so dosegli s **»Franz-Josef«** vodo sijajne uspehe.

Smrtna nesreča s flobertovko

Maribor, 16. julija.

Danes popoldne se je zgodila v Spodnjem Radvanju pri Mariboru smrtna nesreča, ki je zahtevala življenje mladega dijaka. Tragika dogodka je tem večja, ker je zadela družino avstrijskega emigranta, ki živi sedaj brez sredstev v mariborski okolici. 14-letni dijak Walter Pongratz iz Göstinga pri Gradcu se je pripeljal na počitnice k svojemu očetu, bivšemu magistratnemu uradniku v Gradcu, ki je bil odpuščen iz službe ter je v emigraciji. Danes popoldne si je deček izposodil flobertovko, da bi z njo streljal. Pri manipuliranju pa se je orožje v nespretnih dečkovih rokah sprožilo in ga je krogla zadela v glavo. Svinčenka mu je prebila lobanjo tik nad desnim očesom ter obtičala v možganih. Četudi je bila pomoč takoj pri rokah in so reševalci nemudoma prepeljali dečka v bolnišnico, je bilo vse zaman, ker je Pongratz med prevozom izdihnil.

Koledar

Torek, 17. julija: Aleš, spoznavavec; Marcelina, devica.

Osebne vesti

= **Napredovanja v sodno-pisarniški službi.** Višji sodnopisarniški oficijali so iz VIII. položajne skupine napredovali v VII. skupino: **Cerček** Anka, okr. sodišče Ljubljana; **Trojner** Martin, okr. sodišče v Mariboru, **Gostiša** Anton, okrajno sodišče v Radečah; **Čuk** Stanko, okrajno sodišče v Kranju; **Matičič** Anton, okrajno sodišče v Logatcu; **Vrančič** Vinko, okrajno sodišče v Novem mestu, **Kunc** Dragorad, okrajno sodišče v Črnomlju; **Kresnik** Jakob, okrožno sodišče v Celju; **Analietti** Julija, okrajno sodišče v Mariboru; **Zapušek** Alojzij, okrožno sodišče v Celju; **Fürst** Ljudevit, okrajno sodišče v Šmarju; **Pavliček** Maks, okrajno sodišče v Radečah; **Fras** Janko, okrajno sodišče v Šmarju; **Rožanc** Anton, okrajno sodišče v Cerknici; **Kogoj** Anton, okrajno sodišče v Velikih Laščah; **Bervar** Rudolf, okrožno sodišče v Celju; **Kralj** Alojzij, okrajno sodišče v Litiji; **Perhavec** Fran, okrajno sodišče v Mariboru, in **Weber** Minka, okrožno sodišče v Ljubljani.

= **Iz vojaške službe.** Odrejena sta: za izvidnika 1. zrakoplovnega polka zrakoplovni poročnik Vladimir Španič in za vodnika čete I. armijske oblasti topniški podporočnik Zdravko Popin. — **Izpit so napravili** za čin akt. peh. majorja kapetani I. razr. Josip Prokeš, Simon Benkovič, Franjo Kovačevič in Roman Šram; za čin akt. topniškega majorja kap. I. razr. Branko Tominšek; za čin akt. geodetskega majorja kap. I. razr. Josip Uhlik, Zvonimir Behaim in Mihovil Žlimen; za čin akt. san. majorja kap. I. razr. dr. Jakob Mandil; za čin akt. sodnega majorja kap. I. razr. Lav Malnar; za čin akt. peh. kap. II. razr. poročnika Vladimir Smuča in Predrag Gugl; za čin akt. inž. kap. II. razr. poročnik Konstantin Triva; za čin akt. zrakoplovnega kap. II. razr. poročniki Heribert Streha, Teofil Špranc, Drago Brezovšek, Leo Bradaška, Mihael Akrit, Božidar Rovšek, Franc Jereb, Milovoj Šipuš, Dušan Sofilj, Boris Kelo, Romeo Adum in Milan Andrin; za čin akt. san. kap. II. razr. poročnika dr. Ernest Vajnert in dr. Vitomir Martinovič; za čin akt. sodnega kap. II. razr. poročnik Ciril Špindler; za čin rez. san. majorja rez. san. kap. I. razr. dr. Žarko Praštalo in dr. Franjo Ivanji; za čin rez. peh. kap. II. razr. rez. peh. poročnik Andrej Hofmajster in za čin rez. san. kap. II. razr. rez. san. poročnika dr. Juraj Kalaj in dr. Nisim Katalan.

Ostale vesti

— **Spomenik pisateljici Ani Wamberchtsamerjevi.** Pisateljici romana iz zgodovine celjskih grofov »Huet Grafen von Cilly und nimmermehr« nameravajo postaviti v njenem rojstnem kraju, v Planini pri Sevnici, spomenik. Osnoval se je že pripravljalni odbor, ki tudi nabira prispevke za spomenik. Pokojna pisateljica, ki je umrla v najlepši dobi meseca avgusta lanskega leta, je tudi napisala obširno kroniko svojega rojstnega kraja.

— **Strahovit vihar.** Od Sv. Ruperta nad Laškim nam poročajo: V sredo 11. julija je ponoči od pol 10 približno pol ure divjal tukaj pravcat orkan: celo ozračje je bilo kakor nabasano z elektriko, vendar čudno, skoraj brez vsake strele; le od daleč se je slišalo zamolklo grmenje; pač pa je vihar naravnost divjah ter napravil veliko škodo na strehah, iz katerih je trgal žlebnjake in opeko, ki je kakor listje letela po zraku. Največjo škodo pa je orkan napravil na sadnem drevju: tudi tisto majhno merico jabolk in hrušk, kar jih je letos še bilo, je odtrgal in uničil; popolnoma nezrelo sadje je brez vsake uporabe. Slovenski kmet je od dne do dne večji siromak!

— **Žrtve fantovskih pretepov.** Naravno je, da je spričo naših fantovskih običajev na deželi bilo tudi včeraj, v ponedeljek, pripeljanih v ljubljansko bolnišnico nekaj žrtev fantovskih pretepov. Najhujše je ranjen 20-letni hlapec Justin Trček iz Gozda pri Kranjski gori. Tega je v pretepu neki fant večkrat sunil z nožem v trebuh. Trčkove poškodbe so skrajno resne. Velik pretep je bil v nedeljo tudi v vasi Tržič pri Vidmu-Dobrepoljah. V tem pretepu sta bila resno ranjena 23-letni posestnikov sin Anton Megle iz vasi Potiskavec, in 29-letni posestnikov sin Ignacij Meglen iz Strug. Zadnji je resno ranjen na glavi.

— **Nesreča v tovarni.** Včeraj dopoldne se je zgodila v tovarni Impex v Kranju huda nesreča. Vrel lug se je zlil na noge 38-letnemu delavcu Štefanu Vidicu s Huj in njegovemu bratrancu Francu Vidicu iz Čirčič. Oba sta hudo opečena in so ju pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

— **Pospešena gradnja ceste v Kamniško Bistrico.** Cesto v Kamniško Bistrico gradijo zdaj že četrto leto. Prvo leto so napravili prehod preko skalne stene pri nekdanjih galerijah in izpeljali novi del ceste po starem klancu na prejšnjo kolovozno pot, katero so za silo uredili za vožnjo z avtomobili. Naslednje leto so utrdili cestišče in izvršili več popravil na cesti od Stahovice do Konjskega potoka, lani pa so pričeli z nadaljevanjem gradnje po turistovski pešpoti, in sicer od Gaberja preko Mecesnovca do Kopiš. Gradnja tega dela ceste je težavna in zamudna, ker je treba premagati več vzpetosti in napraviti mostove in nasipe preko vdolbin in globokih strug hudournikov. Letos je gradnja že od pomladi v polnem teku, vendar pa je zgledalo, da bodo morali zaradi pomanjkanja kredita prenehati z delom. Zdaj je zagotovljen kredit 250.000 Din za končno dograditev bistriške ceste. Delo mora biti pospešeno, da bo cesta gotova že do konca avgusta, zato so sprejeli na delo večje število novih delavcev. Gradnja zadnjega dela ceste gre zdaj urno izpod rok in kakor izgleda, bo cesta do določenega termina res gotova.

— **Duh po potu.** Uporabljajte Nivosa, ki je brez duha in neškodljiva. Regulira potenje zdrave kože, odstrani neprijeten vonj in slične posledice, kakor kvarjenje perila in obleke. Dobi se v drogerijah in apotekah. Velika steklenica Din 26.

— **Lep dar slepi deci.** Mesto venca na grob pokojnemu gospodu Tonetu Krajcu je darovala gospa Krajc Ivanka, poštna uradnica v Starem trgu pri Rakeku, 150 Din slepi deci zavoda za slepe v Kočevju. Srčna hvala.

— **Šolsko leto 1934-35 — na drž. nižji gozdarski šoli v Mariboru** se bo pričelo dne 1. oktobra 1934. Sprejemali se bodo nanovo samo gojenci za enoletno šolo. Za sprejem v to šolo je potrebna z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Oni kandidati, ki bodo sprejeti, bodo morali s sprejemnim izpitom dokazati, da imajo znanje v osnovnih šolskih vedah. V to šolo se bodo sprejemali predvsem sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji, in potem tudi oni kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse. Kandidati, stari izpod 16 let in nad 24 let, se ne bodo sprejemali. Šola je združena z internatom. Oskrbnina za internat znaša mesečno 500 Din. — Pridnim in ubogim prosilcem se bodo dovolila po možnosti do polovice prosta mesta. Prošnje je vložiti do 15. septembra t. l. pri upravi šole, ki daje vsa potrebna pojasnila. Pravilno kolkovanim lastnoročno pisanim prošnjam je priložiti: a) krstni list, b) domovnico, c) zadnje šolsko izpričevalo odnosno odpustnico, č) nravstveno izpričevalo za one prosilce, ki ne prestopajo neposredno iz kake šole, d) zdravniško izpričevalo, s katerim je dokazano, da je prosilec popolnoma telesno in duševno sposoben za naporno gozdarsko službo; ne sme pa se glasiti zdravniško izpričevalo, da je prosilec telesno in duševno sposoben za gozdarsko šolo, e) izjavo staršev odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja.

— **Fige tudi na Štajerskem.** Prejeli smo: Že parkrat sem čital v Vašem listu, kje vse imate na bivšem Kranjskem fige. Pa ne veste, da jih ima Vaš skromni »zdravniški svetovalec« v Ljubljani tudi na svojem vrtu, če mu seveda niso zmrznile v zimi l. 1929. Ali tudi tu pri nas na skrajni severni meji, na Špičniku, obč. Zg. Sv. Kungota, kjer pridelujemo najizbornejša vina, ima posestnik in vzorni vinogradnik g. Ivan Dreisibner figovo drevo, ki mu vsako leto rodi, seveda samo enkrat, do 100 sadov »laških«, ki so zelo okusni. Mora pa, kajpada, tudi on pozimi drevo zaviti v slamo, da mu ne zmrzne. — Grozdje se ob ugodnem vremenu krasno razvija in upamo, da bomo imeli izborno kapljico. Ljubljančani, ki konsumirajo precej vina iz naših okoliških goric, bi si bili pri zadnjem izletu v Maribor pač lahko ogledali tudi naš kot. Ne bi jim bilo žal. Na svidenje ob trgatvi!

— **Neprevidni vozniki.** Kljub strogim predpisom in rednim opominom se nekateri vozniki še zdaj niso navadli voziti po pravi strani. Včasih se pomika po levi strani ceste težko naložen voz, ko pa zatrobi za njim avtomobil, se hitro umakne na desno stran in pri tem zapre celo cesto. Zadnjič bi se na cesti v Črnučah ob podobnem primeru kmalu zgodila težka nesreča. Voznik je peljal s trami naložen voz po levi strani, ko pa je v diru privozil za njim avtomobil in zahupal, je voznik naglo zaokrenil voz na desno in zaprl cesto, tako da avtomobil ni mogel mimo ne po levi ne po desni strani in le malo je manjkalo, da se ni zaletel v trame. Na tako prometni cesti bi vozniki pač morali poznati cestne predpise in se vestneje ravnati po njih.

— **Sadno vino ali sadjevec.** Spisal M. Humek; založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani; cena izvodu 10 iDn. Knjiga je prirejena po najnovejših virih in lastnih izkušnjah. Nudi bogata navodila, kako sadjevec izdelujemo, kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno, zdravo in stanovitno pijačo. Knjiga se peča tudi z izdelavo kisa in vporabo sadnih tropin, da ne pridejo v nič. Opremljena je z 42 slikami. Vsem sadjarjem to izvrstno brošuro najtopleje priporočamo.

— **Pomagajte!** 15-letno dekle, kateremu je italijanska policija zaprla starše, je pribežalo čez mejo ter je brez hrane in strehe. Katera družina bi ji hotela kakorkoli pomagati, ji dati stanovanje ali hrano, ali pa oboje? Prispevke in ponudbe pošljite dobrodelnemu društvu »Varstvo«, Ljubljana, Tyrševa cesta 17.

— **Nosečim ženam** in mladim materam pomore naravna **»Franz Josefova«** grenčica do urejenega želodca in črevesja.

Hrastnik

Smrtna kosa. Po daljšem bolehanju je umrl v soboto 14. julija t. l. občinski nameščenec g. Alojz Privšek v 64. letu starosti. V službi občine je bil nekaj čez šest let, prej je bil rudar nad 39 let. Bil je spoštovan in priljubljen mož. Bog mu daj večni mir! Preostalim naše sožalje!

Prosvetno gibanje. Obnovljeno prosvetno društvo se pripravlja na otvoritev dvorane, ki jo je preuredilo v bivšem Logerjevem mlinu.

Sušak

Znižane izletne cene na parobrodih. Na progah Sušak—Crikvenica, Sušak—Kraljevica, S.—Omišalj, Novo—Šilo, Lopara—Rab je na parobrodih cena za izletnike zelo znižana.

Vinska letina. V okolici Sušaka razmeroma ni dosti vinogradov. Letos se obeta v njih srednja letina. Grozdje se lepo razvija in ga bodo koncem julija že zobali. Le škoda, da ga ponekog v veliki meri uničuje grozdni molj.

Hitlerjev kljukasti križ v pristanišču. Nekaj dni sem se mudi v pristanišču orjaški nemški parnik Amsel. Pozornost vzbuja po svoji velikosti, še bolj pa po tem, da z njega vihra zastava s hitlerjevskim kljukastim križem.

Ustanovitev gostilničarske zadruge. Ta teden je bil ustanovni občni zbor »Gostilničarske nabavljalne zadruge«. Takoj spočetka se je upisalo 100 članov. Ena glavnih nalog zadruge bo, da bo za člane nabavljala alkoholne pijače. Zadruga bo postavila veliko skladišče za vino.

Sport

Sportno pismo iz Zagreba

Tečaja JLAZ se udeležujejo zastopniki 17 klubov, 3 iz Maribora, po 1 iz Celja in Ptuja, 2 iz Ljubljane, 3 iz Belgrada, po 1 iz Pančeva in Sarajeva, 4 iz Zagreba in 1 iz Varaždina. Slovenci smo torej številčno najbolje zastopani, kar ni gol slučaj — lahka atletika v naši državi je doslej edino med Slovenci zasegla kolikortoliko že maso; to se najbolj jasno vidi vsako leto pri državnem prvenstvu klubov.

Misel izvesti tečaj za voditelje lahke atletike vseh klubov, ki goje to panogo sporta, je bila zelo posrečena. Predvsem se na ta način poveča stik med centralno zvezo ter posameznimi klubi, zlasti onimi, ki so šele začeli gojiti lahko atletiko in se v sportni javnosti še niso uveljavili — in ravno ti so najbolj potrebni vzpodbude in pomoči. Če se bo v resnici izvedel nadaljnji načrt l. a. zveze — prirejati vsako leto slične tečaje in obenem vzdrževati stalnega trenerja za l. atletiko, potem se bo gotovo v nekaj letih zelo dvignilo število klubov, ki goje lahko atletiko in še bolj število lahkoatletov samih.

Kakšna je kvaliteta našega materijala, o tem marsikdo razmišlja, ko primerja rezultate naših l.-atletov z inozemskimi. Dolgo časa nismo skoro nič napredovali. Šele v zadnjem času, zlasti v letošnjem letu, pa se je začel tak porast rezultatov, da vsi prijatelji te najlepše panoge letnega sporta z optimizmom zremo v bodočnost. Kaj je bilo vzrok tej nenadni spremembi? Menim, da predvsem dvojno : Na eni strani so se pokazali uspehi vztrajnega in sistematičnega treninga v gotovih klubih (n. pr. tekači SK Primorja), na drugi strani pa so se začeli pojavljati lahkoatleti iz naroda, ki so s svojo naravno eksplozivno silo v kratkem času dosegli velike uspehe — naj omenim samo Kovačevića, ki danes pri treningu s kroglo že oblega dolžino 15 m, disk pa z mesta meče preko 40 m. In takih je gotovo še mnogo v predelih Hercegovine in Like. Ti kraji nam bodo dali najboljše metalce, dočim bodo teki, zlasti na srednje in dolge proge verjetno ostali špecialiteta Slovencev.

Zagrebški lahkoatleti so pred desetimi leti v Ljubljani pogosto vzbujali pozornost. Imena kot Matz, Gašpar, Jakupič, Dobrin, Kalay in Rosenkranz smo ljubljanski lahkoatleti z nekakim spoštovanjem izgovarjali. Do danes pa je lahka atletika v Ljubljani toliko napredovala, da sem v teh dneh imel večkrat priliko slišati mlade zagrebške lahkoatlete, kako so se pogovarjali o naših atletih Krevsu, Kovačiču, Stepišniku, Jegliču in drugih. Zagreb danes razen nekaj visokokvalitetnih atletov skoro nima ničesar. Premalo so klubi skrbeli za naraščaj in šele v zadnjem času so se zopet začeli bolj zanimati za mladino in nekateri juniorji (16—18 let) so dosegli v tekih in metih rezultate, ki jih v Ljubljani nimamo.

Zanimivo je tudi dejstvo, da lahkoatleti z visoko kvaliteto vzbujajo veliko zanimanje za dotično panogo med drugimi atleti in tako se vzgaja cela vrsta dobrih tekačev, metalcev ali skakačev. V Zagrebu je zlasti omeniti prof. Ambrozy-ja. Čeprav že v 42. letu (letos praznuje 25-letnico, kar je prvič nastopil v disku), še vedno trenira — na zadnjem mitingu Haška je zalučal disk preko 42 m — in obenem vzgaja rod novih metalcev. Človek skoro ne bi verjel, da more atlet v teh letih imeti še toliko eksplozivne sile v sebi, če ne bi videl na lastne oči.

Pravijo, da je v Zagrebu preko 30.000 Slovencev. Zdi se mi, da se v sportu malo udejstvujejo. Skoro ni slišati o njih — kaj je vzrok temu? Verjetno, da bi dobil od marsikoga odgovor, da je boj za obstanek pretežak in ne dopušča razvedrila v sportu — pripomnil bi mu pa jaz, da je v Zagrebu mnogo krčem, ki so znane po svojih slovenskih gostih. Doma delamo propagando za sport, na rojake v tujini pa se pri tem ne spomnimo. Del krivde je torej tudi na nas.

Nasproti Maksimira se dviga ogromna lesena stena v obliki elipse — tak je pogled na zagrebški Stadion od zunaj. Koncem avgusta in v prvih dneh septembra se bodo v njem borili tudi naši fantje za zmago. Želel bi, da bi tedaj, ko bo spet Jugoslavija priredila balkanske igre, Stadion v Ljubljani mogel sprejeti pod svoje okrilje atlete vsega Balkana in da bi tedaj Slovenski lahkoatleti bili med prvimi.

M. D.

Zagreb, 11. VII. 1934.

Državno prvenstvo deklet

Drugi dan so se izvršile še naslednje discipline:

Met kopja. Prijavljena ena (Ilirija), startala ena, plasirala se ni. Rezultat: Papež Darinka (Il.) 22.05 m.

Tek na 100 m. Prijavljenih 9 (Atena 4, Ilirija 5), nastopilo jih je 8 (Ilirija 4, Atena 4). Rezultati: Kavčič Boža 13.5; Smrdu Ljubica 13.6; Pribošek Anica 13.9. — Točke: Ilirija 199, Atena 42.

Skok v daljavo z zaletom. Prijavljenih 6 (Ilirija 5, Atena 1), nastopilo jih je 4 (Ilirija 3, Atena 1). Rezultati: Pustišek Marta 4.63 m; Tratnik Jelka 4.53 m; Slapar Marija 4.45 m. Vse od Ilirije — Točke: Ilirija 103.67, Atena 0.

Štafeta štiri krat 100 m. Prijavljenih 9 (Ilirija 3, Atena 6), nastopilo jih je 7 (Ilirija 3, Atena 4). Rezultati: Ilirija (Pribošek, Smerdu, Oman, Kavčič) 55.2, Atena (Vrezec, Šmuc N., Ulaga N., Ulaga E.) 58.0. — Točke: Ilirija 220, Atena 292.

Skupaj točk drugi dan: Ilirija 522.67, Atena 334. — Točke prvega dne: Ilirija 1818.015, Atena 1763.615.

Končno stanje je torej: I. Ilirija 2340.685 točk, II. Atena 2097.615 točk. — Zmagala je Ilirija.

Nedeljske nogometne tekme

Krajišnik—Concordia 1:1 (1:0).
BSK—TRI zvezde (Apatin) 5:0.
Hazena Varšava—Belgrad 4:2.

★

Celjski sport. Pokalna nogometna tekma med SK Celjem in SK Olimpom v nedeljo se je končala z zasluženo zmago SK Olimpa 2:0 (0:0). Tekma se je začela ob 18 v precej hudi plohi in na razmočenem terenu. Moštvo SK Celja se je na mokrem terenu preje znašlo, vendar pa ni znalo izkoristiti te prednosti. SK Olimp igra homogenejšo igro, ki mu je tudi prinesla zmago. Vzlic navidezni premoči ŠK Celja med delom igre, je moštvo SK Olimpa igralo koristnejšo in zaradi tega tudi efektivnejšo igro, pri kateri se je pokazala njihova velika borbenost in požrtvovalnost. Razne soloakcije nekaterih dobrih igralcev SK Celja so zadele povsod na močan odpor in tudi golman SK Olimpa je storil svojo dolžnost. SK Olimp je opravičil sloves najboljšega momentanega celjskega moštva. Sodnik g. Ochs je sodil še dokaj zadovoljivo. Seveda je pokal tudi takoj romal v roke novega zmagovalca, ko se pri SK Celju še skoro pogrel ni.

Član SK Jugoslavije v Celju g. Kocmur Janez, ki se je udeležil državnega lahkoatletskega tečaja v Zagrebu, je ob tej priliki napravil izpit za zveznega lahkoatletskega sodnika v vseh disciplinah lahke atletike. G. Kocmurju najiskreneje čestitamo!

«Olimpijski sport.« Pravkar je izšla četrta številka našega najboljšega strokovnega sportnega lista z bogato vsebino in z mnogimi slikami. Osobito je važen za vsakogar članek dr. Dolničarja o odnosu sportnika napram alkoholu, potem je zelo zanimiv članek o metanju, ki ga spopolnjujejo skice. Tabela najboljših petih lahkoatletov kaže velik napredek naše lahke atletike v zadnjem času in nam daje že precej jasno sliko za sestavo naše reprezentance za balkanske igre. V pregledni obliki so objavljeni vsi važni dogodki na polju lahke atletike pri nas in v inozemstvu; balkanske igre pa zavzemajo v tej številki vidno mesto v članku, v katerem je na kratko podano vse, kar se je doslej napravilo za uspeh te naše največje sportne prireditve. Poleg ostalih manjših člankov opozarjamo tudi na pravila rokometa, ki jih objavlja «Olimpijski sport» prvič in se bodo nadaljevala v naslednjih številkah. Četrta številka ima 20 strani, torej je izšla zopet v povečanem obsegu ter jo z ozirom na dobro in bogato vsebino najtopleje priporočamo. Posamezna številka stane 4 Din ter se dobiva v trafikah in knjigarnah. List stane 20 Din za pol leta ter 36 Din za celo leto. Naroča se v Zagrebu, Draškovičeva 23, III, čekovni račun št. 38.716.

Kolesarska podzveza «Ljubljana». Seja upravnega odbora se vrši nocoj ob 20 v posebni sobi gostilne pri Amerikancu. Poleg članov upravnega odbora so vabljeni tudi člani tehničnega odbora z ozirom na predstoječe prvenstvene dirke.

»Tour de France.« Pariz, 16. jul. AA. Včerajšnjo, enajsto etapo iz Nice v Cannes, je dobil Francoz Vietto, ki je prevozil 126 km v 4 urah, 9 minutah in 57 sekundah. Na čelu splošnega plasmana je še zmeraj Francoz Magne, toda včeraj se mu je drugi v splošni klasifikaciji, Italijan Martano, približal za cele 4 minute, tako, da vodi Magne pred svojim najhujšim tekmecem le še za dve minuti. — Jutri je na vrsti dvanajsta etapa iz Cannesa v Marseille, dolga 195 km. Zanimivo je poudariti, da je včerajšnji zmagovalec mladi Vietto, ki je na treh etapah po vrsti zmagal, prišel s 40 mesta v splošni klasifikaciji na tretje mesto.

Olimpijska vas 1936. Nemci bodo še to jesen pričeli graditi olimpijsko vas v Döberitzu. Cela naprava bo tako zgrajena, da bo služila za vse čase, tako pozimi kakor poleti, za bivanje in kot okrevališče. Poleg tega bo imela olimpijska vas svoj sportni prostor in velike telovadnice. Okolica te olimpijske vasi je zelo lepa in zato jo bodo tudi kasneje radi posečali domačini in inozemci. Po sedanjih prijavah bo večina narodov bivala v tej olimpijski vasi.

Gandhija kamenjajo lastni rojaki

Sanatan Dharmi proti Mahatmi — Gandhi napoveduje 8-dnevno gladovno stavko

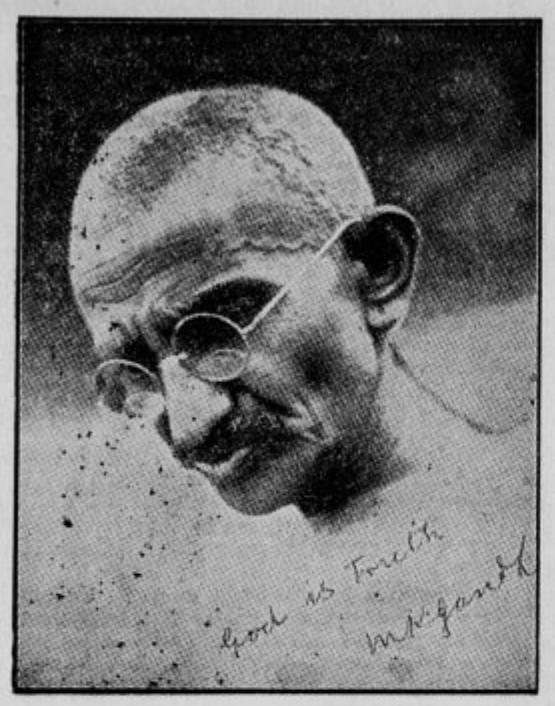

Pred nekaj dnevi so listi objavili vest, da je bil na »svetega meniha« Mahatmo Ghandija izvršen atentat. Atentat se ni posrečil. Še prej so metali za Ghandijem kamenje in mu grozili s palicami. Kako to, da danes Ghandija, ki je veljal pred vsemi Indijci za nekakega božjega namestnika na svetu, zdaj tako preganjajo prav njegovi rojaki?

V Indiji je poleg štiril glavnih kast, v katere je prebivalstvo razdeljeno, še peta, to je najnižja, ki jo nazivljejo paria. Okoli 45 milijonov ljudi živi v tako poniževalnih razmerah, da jih skoraj ne moremo imenovati človeška bitja. Pogosto so se že pojavila gibanja, ki so šla za tem, da bi se »nedotakljivi« ali tudi »harian«, kakor nazivajo to najnižjo kasto Indijcev, dvignili do spodobne stopnje in postali enakopravni ostalim Indijcem. Avgusta leta 1932 se je Ghandi zavzel za usodo parijcev. Še danes je Ghandijev vpliv v Indiji velik, Mahatma je še vedno zelo popularen med širšimi plastmi naroda. Prav radi te popularnosti se je Ghandi lahko lotil drzne reforme. Kljub temu so se proti njemu pojavili močni nasprotniki, voditelji pravovernih Hindov. To gibanje, ki ga je izzval Ghandi z napovedjo imenovane reforme, je danes mogočnejše kakor Ghandi sam. Število pravovernih Hindov, tako zvanih »sanatan dharmi«, znaša 17 milijonov. Hindi so prav dobro organizirani. Vodi jih glavar Aharya in ta je pred odborom za indijsko ustavo v Londonu (Joint Select Committee) odločno izjavil, da ne bo pod nobenim pogojem pristal na to, da bi parijci smeli stopiti v svetišča višjih kast.

Okoli tega vprašanja se danes vrti ves indijski spor, kolikor ne zadeva Angležev. »Sanatan dharmi« nima nič proti temu, da se socialni in gospodarski položaj parijcev dvigne, toda templjev noče nikakor odpreti najnižji kasti. Parijci lahko hodijo tudi v šolo z drugimi enakopravnimi Indijci, lahko se vozijo tudi v tramvaju kakor oni, toda praga indijskih svetišč ne smejo prestopiti. Aharya je v Londonu tudi odločno poudaril, da se parijci prav za prav niti ne brigajo za to, da bi se njihov položaj izboljšal. Mahatma Ghandi nasportno zahteva, naj se z zakonom tudi najnižji kasti dovoli vstop v svetišča. Tudi drugi voditelj Hindov, Pandit Malavya, ki je tudi nasproten Ghandijevemu zakonu, je nedavno dejal: »Pod nobenim pogojem si ne pustimo dotakniti svoje vere in tudi ne bomo trpeli, da bi nam kdo z zakonom urejeval naša svetišča.«

Niti Mahatma torej, ki je užival takšen ugled med Indijci, ne more izvesti imenovane reforme. Indijski narodi so tako zaverovani v svoje verske tradicije, da z lahkoto žrtvujejo svoje človeško življenje za njihovo obrambo. In Hindom njihova vera prepoveduje, da bi zaklali žival!

V zadnjem času poročajo iz Karahija, da je Ghandi napovedal sedemdnevno gladovno stavko v znak protesta proti delu nasprotnikov, ki pobijajo njegovo reformo v korist parijcev. Stavko bo nastopil 7. avgusta. Mahatma se je tudi pritožil, da v zadnje mčasu prejema prav malo darov od svojih somišljenikov. Indijski listi so Ghandija napadli, češ, da izžema indijsko ljudstvo.

V Malboroughu je bila nenavadna tekma. Zbrali so se uradni klicarji vseh angleških mest, da bi pokazali, kdo ima močnejši glas. Zmagal je I. Cox Abertrider iz pokrajine Wales, ki je s svojimi ogromnimi glasilkami pobil vse tekmovalce. Dal se je takoj slikati z lepotno kraljico tega mesta.

Človek lahko živi s polovico možganov

Čudovita operacija — Tudi Leninu bi lahko rešili življenje?

Dunajska kirurgična klinika je pred meseci sprejela neko žensko z možganskim vnetjem. Zdravniki so se zgrozili, ko so bili prevrtali njeno lobanjo. Oteklina je zavzemala skoro vso desno polovico možganov in operativna odstranitev je bila nemogoča. V sličnih primerih so zapisani bolniki smrti. A kirurg, ki je vedel za to, je sklenil poskusiti srečo. Izrezal je bolnici vso desno polovico možganov. Zdravniki so dokaj plašno pričakovali prebujenje po operaciji. Bili so prepričani, da bo ženska popolnoma znorela ali v najboljšem primeru pohabljenka s pomanjkljivim psihofiziološkim življenjem. Kako so bili presenečeni, ko se je bolnica takoj po prebujenju nasmehnila navzočim, jih spoznala in z njimi govorila. Nekoliko dni pozneje je začela pisati, čitati in hoditi na sprehod. Kirurgi so predvajali to bolnico kot velik čudež v dunajskem zdravniškem društvu.

Ženska napravi povsem normalen vtis. Samo podrobna preiskava ugotavlja posledice nenavadne operacije: leva nozdrv nima nobenega voha, posamezni deli polti ne občutijo draženja itd. A vse to je malenkost. Saj bi morali pričakovati na temelju podatkov anatomije in fiziologije človeka popolno ohromelost ene polovice življenja, znatne vrzeli v duševnem življenju itd. Profesorji, ki so pregledali »žensko s polovico možganov«, poskušajo rešiti uganko s tem, da se je prilagodila v teku dolge bolezni zdrava polovica možganov novim razmeram ter po možnosti prevzela naloge umirajoče desne polovice. Na ta način bi bil odstranil kirurg samo mrtvo staničevje, ki ni igralo nobene vloge v notranjem življenju organizma.

V zvezi s tem je bila izražena domneva, da bi morebiti bila rešila slična operacija tudi Leninovo življenje. Uradni sovjetski zapisniki ugotavljajo, da je bila ena polovica Leninovih možganov popolnoma zdrava in narmalno težka z razločnimi brazdami in vijugami. Medtem se je skrčila druga bolna polovica do velikosti oreha, je bila posušena, nagubana in se kakor na traku držala prve zdrave hemisfere. Lenin je podlegel kapi po ohromelosti, ko se je učil pri ženi mukoma izgovarjati posamezne najpotrebnejše besede. Vprašanje pa je, ali bi ga slična operacija ne stala življenja?

Pod morjem v pokoju

Potapljači navadno dobro služijo, a morajo kmalu v pokoj, ker je njih delo prenaporno za zdravje. Navadno se naselijo ob domači obali, si zgradijo hišico, vrtnarijo in ribarijo. A potapljač Giovanetti iz Messine se ni mogel ločiti od morskega dna. Zdaj se je preselil v podvodno vilo, ki je zasidrana v globini devetih metrov blizu obale. Hišica je zgrajena iz debelega stekla. Posebno dvigalo, ki obratuje v navpičnem cilindru, jo veže z mostičkom in obalo. Giovanetti mora imeti denar, ker si je sijajno opremil svojo kolibo s centralno kurjavo, vročo vodo, električno razsvetljavo in z idealno prezračevalno napravo. Močni žarometi mu omogočajo opazovanje življenja na morskem dnu, kar je njegovo največje veselje.

7 km dolga brzojavka

Radijska postaja Zveze narodov v Ženevi je brzojavila vsem ameriškim državam popolno poročilo odbora za proučitev spora zaradi ozemlja Gran Chaco. Ta brzojavka v angleščini ali španščini meri kljub vsem navadnim kraticam nad 7 km dolžine, torej je nedvomno najdaljše brzojavno poročilo na svetu. Ženevski telegrafisti so pričeli oddajati brzojavko v soboto opolnoči, delali so do 5 zjutraj, potem so zopet pričeli v nedeljo ob 10 dopoldne. Končali so delo šele ob 6 zvečer. Buenos Aires je takoj, ob 6 zvečer, potrdil prejem besedila. A Bolivija nima v La Plazu primerne radijske postaje, da bi mogla brzojavko sprejeti. Zaradi tega je prosila, naj ponovijo slabo sprejeta poglavja poročila. Ženevski uradniki so morali zopet na delo in brzojavljali so vso noč, od 20 v nedeljo do 6 zjutraj v ponedeljek.

Dragocena pridobitev misijonskega muzeja

O. Finn, irski jezuitski misijonar v Aberdeenu (Hong-Kong) je daroval misijonskemu muzeju v Lateranu okoli 200 kipov, molitvenih tablic in drugih predmetov, ki se nanašajo na kitajski kult prednikov. Kipi in tablice so bile izvršene po navodilih čarovnikov, katerih čarodejne mizice in orodje je tudi med zbirko. Dragocen je tudi posebni katalog, ki ga je napravil o. Finn in priložil svoji pošiljki. Ta vsebuje podroben opis in razlago vsakega posameznega predmeta, ki je v zbirki.

Izdajavec — vržen iz letala

»Sunday Dispatche« objavlja zanimive vojne spomine najboljšega angleškega letalca majorja Martina Raymonda, ki je vodil med vojno neustrašeno »zračno četo XV«. Avtor pripoveduje med drugim tudi naslednji dogodek:

Nekoč med svetovno vojno je zašel oddelek XV v trajno zagato. Trpel je pod njo leto dni kakor nikoli poprej. Letala so se strmoglavila iz višine drugo za drugim. Vzroki so ostali neznani. A izmed 34 letalcev in opazovalcev, ki so nastopili službo pomladi tega leta, je ostalo jeseni med živimi samo 9 ljudi.

Takratni poveljnik zračnega oddelka XV, slavni letalec major O'Hara, je pričel slutiti, da ni vse v redu, in je podvojil paznost. A potreboval je več mesecev zasledovanja, preden se mu je posrečilo zasačiti strojnika, korporala Mayerja, ko je prilival vodo v motor za jutrišnji napad določenega letala. Šele zdaj so postali otipljivi vzroki ponovnih usodnih nesreč, ker so med bojem motorji vselej odpovedali, čeprav so na tleh delovali brezhibno. Marsikateri angleški letalec, ki se je dobro dvignil v zrak, je strmoglavil na tla kot goreča baklja ali prišel v nemško ujetništvo. Mayer je bil nemški vohun.

Naslednjega dne je zapustil britsko taborišče kot prvo letalo mali dvosedežni enokrovnik. Na zadnjem sedežu je bil Mayer z zvezanimi rokami. Na hrbtu je imel prišit debel napis: »Kot izdajavec in morivec nisem vreden krščanskega pogreba!« Enokravnik se je povzpel nad nemškimi jarki in se spustil 30 km daleč v zaledju. V višini 2000 m je napravil enokrovnik »osmico«. Ko se je zopet vzravnal, je ostal notri samo angleški letalec, ki je bil privezan k sedežu. Zadnji sedež je bil prazen. Mayer ni bil privezan in je strmoglavil v brezno... Major O'Hara je imel sitnosti s predstojniki, ker ni izročil vohuna vojno sodni oblasti, temveč ga je kaznoval kar na lastno odgovornost. O'Hara je odgovoril na očitke, da nobeno vojno sodišče ne bi poslalo vohuna v isto smrt, katere so bile deležne njegove žrtve. Dobil je samo uradni ukor in kmalu nato je padel v boju z nemškimi letalci.

*

»Kdaj sem ti to obljubil?«

»Bilo je zadnja dva dni februarja.«

»Nemogoče! Februar vendar nima zadnjih dveh dni!«

Rešilna sirotka zoper zastrupljenje krvi

Znani francoski bakteriolog prof. A. Vincent je poročal praški medicinski akademiji o svojem izumu, novi sirotki zoper zastrupljenje krvi. Akademija je pozdravila poročilo z glasnim ploskanjem, ki je prepovedano v njenih sejah. Ta častna izjema kaže velik pomen novega odkritja. Prof. Vincent je rešil 111 od 136 bolnikov, ki so bili zapisani nagli mučni smrti vsled možganskega vnetja kot posledice okuženja krvi po streptokokovih mikrobih. Poprej je bila medicina brez moči v sličnih primerih. Zdravnika bo zanimalo, da prof. Vincent izrecno odklanja terpentin kot zdravilo zoper streptokokovo okuženje. On meni, da so terpentinove injekcije brezpomembne za bolezen in razen tega nevarne za življenje.

Namesto otrok ugrabljajo pse

Niti v Ameriki ni danes več lahko ugrabiti otroka. Policija je sklenila napraviti temu konec. Zločinci so našli takoj drugo pot, po kateri bi lahko izvlekli od milijonarjev težke dolarje. Pisali so milijonarju Welsonu v San Franciscu in mu sporočili, da so odpeljali njegovega ljubljenca, psa »Boba«; pripravljeni so ga vrniti gospodarju, ako jim plača 9000 dolarjev. Če jim denarja ne pošlje, bodo psa ubili. Welson je poslal zahtevano odkupnino in roparji so mu psa res vrnili.

Nova žrtev kitajskih roparjev

Brzojavka, naslovljena na Agentio Fides v Rim, z dne 25. junija 1934 poroča iz Santuao v provinci Fukien (Kina), da so komunisti ubili španskega misijonarja dominikanca o. Urbana Martina, ki je deloval v apostolskem vikariatu Funing. Mladi o. Martin je bil rojen pred 26 leti v Arribi (v okraju Valencija). Svoje študije je dokončal v Združenih severoameriških državah in deloval komaj dve leti na Kitajskem.

Ali vas pride kaj obiskat vaša žena? Hm, ne! Ona sama je tudi v bolnišnici. Oba istočasno — nenavaden primer. Da, da — toda začela je ona...

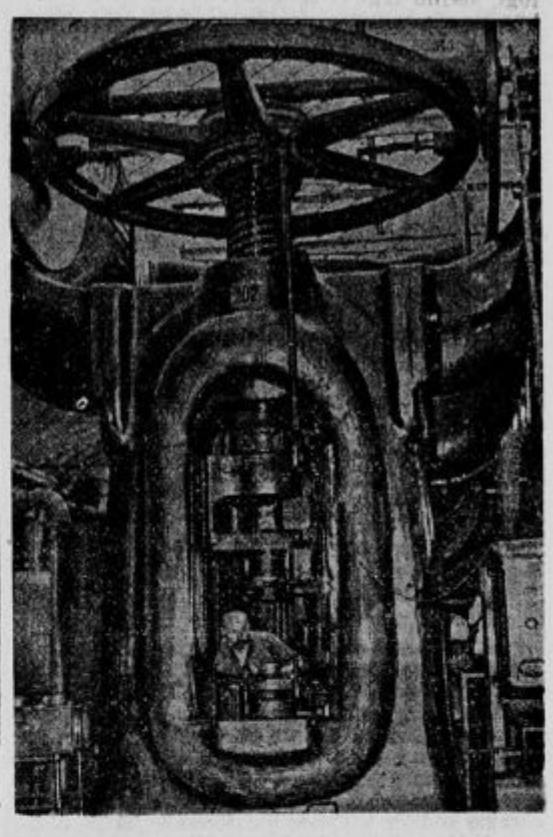

Ali ni človek res črviček vpričo velikanskih strojev, ki si jih gradi? To je najsilovitejša stiskalnica na svetu. Kljub svoji velikosti dela natančno tudi na milimeter.

Operirala se je pri 83. letu

Azema Demouilin, ki stanuje v Rousinu v Belgiji, je že dolgo bolehala za kilo. Te dni je vzela nož in si kar sama načela trebuh, da bi se operirala. Si lahko mislite, kakšen je bil uspeh operacije! V smrtnonevarnem stanju so jo odpeljali v bolnišnico. Zdravniki so že obupali nad njo.

15 kg ekrazita je imel s seboj

V Beljaku so 7. julija aretirali narodnosocialističnega kurirja, ki je v smislu uradnega poročila imel pri sebi 15 kg ekrazita! Priznal je, da je prispel iz Nemčije in da so mu dali strelivo na podružnici Hitlerjeve stranke ob nemško-avstrijski meji.

Nafta v Rusiji

Višji kemik oddelka akademije naukov g. Kirsanov je izvršil analizo nafte, ki so jo našli v permskem okraju. Analiza je pokazala, da je nafta prvovrstna.

»Kako razdeliš svojo plačo?«

»Okoli 30 odstotkov za najemnino, 30 odstotkov za obleko, 40 odstotkov za hrano in 20 odstotkov za zabavo.«

»Toda to da vendar 120 odstotkov!«

»Da, da, žalibog!«

25 kilometrov visoko?

Ameriška častnika major Kepner in stotnik Stevens sta že vse pripravila za svoj polet v stratosfero. Rada bi dosegla višino 25.000 metrov. Zdaj čakata samo še na lepo vreme. Edino pri lepem vremenu lahko fotografirata in tudi verjetnost uspeha vsega poleta se pri lepem vremenu poveča. Morala bi se dvigniti že v četrtek, oda pričakovano lepo vreme še ni nastopilo.

Gospodarstvo

Zahteve sadjerejcev in izvoznikov

S kongresa v Mariboru

Maribor, 16. julija.

Kongres sadnih izvozničarjev, trgovcev in sadnih producentov je načel prevažno **vprašanje odnosov med sadnimi producenti in sadnimi trgovci**, ki se na dosedanjih sličnih prireditvah niso obravnavali. Pokazalo se je, da vlada v tem pogledu med obema najvažnejšima faktorjema našega sadjarstva še veliko nasprotij, ki se bodo dala izgladiti šele na podlagi obojestranskih koncesij in razumevanja, pred vsem pa na ta način, da bo sadna trgovina v bodoče uvidevnejša napram upravičenim zahtevam sadjarjev.

Na zborovanju izvozničarjev in trgovcev so vzbujala posebno pozornost poročila delegata Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, delegata Sadjarskega društva, ravnatelja Priola ter Združenja sadnih izvozničarjev za Dravsko banovino, ki ga je podal tajnik Ambrožič.

Delegat Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ing. Samurović je podal obširen pregled delovanja institucije na polju pospeševanja sadnega izvoza. Podrobno se je bavil v referatu posebno z zahtevami, ki so jih stavili sadni izvozničarji ob priliki februarske konference v Belgradu. Zanimiva so bila nadalje njegova izvajanja glede letošnjih izvoznih možnost, predvsem v Nemčijo na podlagi nove trgovske pogodbe, v Avstrijo z ozirom na nove devizne predpise, Čehoslovaško radi uvoznih omejitev, direktnih in deviznih kontingentov, Poljsko z ozirom na povišanje carinske tarife, Švico, ki je poleg direktnih uvoznih omejitev prevzela tudi sistem uvoznih kontigentov ter Italijo, ki še ne praktičira uvoznih omejitev, nadalje za Francijo, Anglijo in Dansko, kamor se je pričel naš sadni izvoz s posredovanjem Zavoda usmerjati, dasi brez velikih upov. Zavod bo letos organiziral izboljšano informativno službo na važnejših tržiščih na Dunaju, v Pragi, Varšavi ter na nemških in švicarskih tržiščih.

O produkciji in vnovčevanju sadja v naši banovini z ozirom na domači in inozemski trg je referiral ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru Priol: Slovenija je ustvarjena za gojitev finih namiznih jabolk. Standardizacija in tipizacija pridelka je ena glavnih potreb ter je njeno jedro zapopadeno v enotni produkciji maloštevilnih žlahtnih sort, intenzivnejši oskrbi nasadov, pravočasnem in pravilnem spravljanju pridelkov, v enotnem sortiranju in enotnem vkladanju v normalne transportne zaboje. Upostaviti je treba krajevne sadne izbore, izločiti sorte, ki ne odgovarjajo pogojem sadne trgovine ter posvečati več pažnje koščičarjem in lupinarjem. Nadaljni cilj je intenzivacija v zvezi s primerno racionalizacijo. Naloge sadne trgov. so pravočasna in pravilna bratev, sortiranje ob bratvi, pravilen prevoz na postajo in po železnici do konzumenta. Treba bo določiti termine za obiranje, poživeti propagando za domačo potrošnjo sadja ter posvečati več pažnje strokovnemu pouku sadjarjev s potovalnimi učitelji, ustanoviti centralni zavod za obrambo proti škodljivcem in analizo, organizirati sadne zbiralnice in skladišča, znižati prevozne tarife, izposlovati, da se smatra sadje v holandskih odprtih zabojih à la rinfusa ter proučiti prevozne načine v inozemskih državah.

V imenu inozemskih odjemalcev sta izrazila svoje želje zastopnik avstrijskih sadnih uvoznikov Kraus in češkin Weigl. Avstrijski delegat je svaril pred prezgodnjim obiranjem sadja, zahteval je skrajšanje prevoznega časa ter olajšave v plačilnem prometu na ta način, da se zopet omogoči izraba vezanih dinarjev. Zastopnik čeških uvoznikov je kritiziral dosedanji način odpreme, opreme in kontrole, naglašal, da gre inozemskim uvoznikom predvsem za kvaliteto in videz dobavljenega sadja, v drugi vrsti za ceno ter zahteval zaščito inozemskih trgovcev napram nereelnim dobaviteljem.

O prometnem vprašanju so referirali načelniki žel. ministrstva Pavlovič, dr. Džaja in Dolinar.

O kreditiranju izvozne sadne trgovine se je vršila živahna in zanimiva debata. Referat je imel trgovec Spasovič iz Valjeva: kreditiranje se mora vršiti po velikih drž. zavodih privatni naj bi razširili lombardni kredit. Potrebno je, da Drž. hip. banka (ali Poštna hranilnica) kreditira izvoznike na podlagi njihovih klirinških ali kompezacijskih zahtev, ker je sedanji način plačilnega prometa immobiliziral ogromne vsote.

Zahteve sadnih producentov.

Sadni producenti so zborovali najprej zase v Vinarski in sadjarski šoli. Njihovo zborovanje je bilo v mnogočem še važnejše, kakor zborovanje trgovcev. Producenti vidijo važnost izvoza v tem, da dosežejo rentabilne cene ter odklanjajo prodajo izpod cene. Zahtevajo, da se rušenje cen oblastveno prepreči. Zahtevajo, da se ustvari z izvozničarji vzajemno delo, ker je tudi v interesu trgovine, ako išče s producenti vzajemna pota na reelni in solidni podlagi. V to svrho so pripravljeni nuditi izvoznikom na zadružni podlagi vso pomoč pri nakupovanju, da se na ta način izločijo nepotrebni in nekvalificirani prekupčevalci. Svoje zahteve so formulirali v resoluciji, ki so jo predložili kongresu:

1. Kontingenti za izvoz pripadajo le producentom in se naj zato dodelijo le zadrugam, ki izpolnjujejo zato vse potrebne pogoje. Monopoliziranje izvoza po državi ali po izvozničarjih odklanjamo. Zato zahtevamo pri izdaji voznih dovoljenj strogo izvajanje pravilnika ter zahtevamo, da se pri tem pritegne zastopnike producentov. Za Dravsko banovino bo izvoljen v ta namen odbor iz zastopnikov Kmetijske družbe, Sadjarskega društva in obeh zadružnih zvez.

Predlagamo, da se ustanovi skupni informacijski urad v vsakem izvoznem okolišu. V letošnjem letu bo Kmetijska družba osnovala tak urad v Mariboru in bi bilo sodelovanje trgovcev zelo pozdraviti. Da bi se preprečili neljubi incidenti pri prevzemu sadja na nakladalnih postajah, ki sramote našo izvozno trgovino pred inozemci, naj se sadje prevzema na gotovih centrih, odkoder ga eksporterji prevozijo z modernimi prevoznimi sredstvi na nakladalno postajo.

4. Podeljevanje sezonskih kreditov izvozničarjem ima smisel le tedaj, ako se s tem omogoči izplačevanje producentov, za kar mora izvozničar dati popolno garancijo.

5. Z banovinsko naredbo se morajo določiti termini za vsako posamezno sadno vrsto in posebne sadjarske okoliše. Pred temi termini se posamezne sorte ne smejo obirati. Nakupovanje sadja se mora zaključiti le na podlagi borzne zaključnice in borznih predpisov. Dokler pa zahteve tega odstavka niso splošno vpeljane, zahtevamo, da izvozničar odgovarja za škodo, povzročeno radi prezgodnjega obiranja, ako je eksporter ali njegov zastopnik odredil obiranje.

Na podlagi vseh ugotovitev so bile sklenjene naslednje

resolucije kongresa

ter naslovljene:

I. Ministrstvo za kmetijstvo se naproša:

1. Da se pouk o sadjarstvu na kmetijskih, osnovnih in ostalih strokovnih šolah razširi.

2. Da se uradi in kmetijske korporacije navajajo, da posvečajo napredku sadjarstva pažnjo, ki jo v interesu našega gospodarstva in bilance zasluži.

3. Da se v najvažnejših sadnih okoliših namestijo potujoči sadjarski učitelji.

4. Radi tipiziranja sadne produkcije se mora izvršiti razmejitev sadnih rajonov ter ugotoviti za vsak okoliš manjše število najprimernejših sort, ki se bodo v bodoče v okolišu izključno gojile. Neprimerne sorte se morajo precepiti.

5. Uvede naj se obvezno ugonabljanje sadnih škodljivcev vsaj v najvažnejših sadnih središčih po predpisih zakona.

6. Ustanovi se naj državni centralni zavod za raziskovanje insekticidov in fugicidov.

7. Izvede naj se največja propaganda za uporabo sadja in sadnih proizvodov. V to svrho se priporoča prirejanje sadnih sejmov in izložb in nagrajevanje naprednih sadjarjev.

8. V klimatsko ugodnih krajih naj se pospešuje gojitev koščičastega in lupinastega sadja in sicer vrst, ki so primerne za izvoz.

9. Da se poleg sliv odredi tudi za drugo sadje pričetek trgatve z ozirom na razmere posebnih krajev.

III. Ministrstvo financ se naproša:

1. Da se pri drž. denarnih zavodih olajša kreditiranje izvozne trgovine posebno z lombardiranjem, ker dosedanji način izvoznih kreditov onemogoča izrabo.

2. Da se onemogoči izvozno poslovanje nesolidnim poedincem in fiktivnim zadrugam z odtegnitvijo izvoznega potrdila.

3. Da se v interesu razvoja sadnega izvoza prepreči monopoliziranje.

4. Da se pri sklepanju novih trgovskih pogodb izogne sporazum glede izvoza naših proizvodov na podlagi kontingenta.

5. Da se iščejo za izvoz našega sadja nove poti in tržišča ter se pri tem ozira tudi na tržišče bližnjega Orijenta in Indije.

6. Da se pomaga zadrugam producentov, ki sodelujejo z izvozničarji.

III. Ministrstvo financ se naproša:

1. Da da Narodni banki navodilo, da se izplačila po kliringu z Nemčijo izvršijo takoj, čim prispe obvestilo o izvršenem vplačilu v Nemčiji, in da se zahteva pri vseh državah, da se vršijo obračuni po polnem borznem tečaju.

IV. Ministrstvo prometa se naproša:

1. Da se izdajanje tarifnih refakcij razširi na vse postaje.

2. Da se dovoli kreditiranje voznine do meje.

3. Da se na glavnih nakladalnih postajah osnujejo primerna skladišča in hladilnice za sadje.

4. Da se nabavijo vagoni s specijalnimi napravami za prevoz svežega sadja.

Za izvedbo teh zahtev je kongres poveril Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Prihodnji kongres sadnih trgovcev, izvoznikov in sadjarjev bo v **Skoplju.**

Borza

Ljubljana, 16. julija.

Denar

Neizpremenjena sta ostala le Curih in London, dočim so vsi drugi papirji bili nižji.

V zasebnem kliringu je *avstrijski šiling* na ljubljanski borzi popustil na 9.10, v Zagrebu in Belgradu pa na 9. *Grški boni* v Zagrebu 29.65—30.35 (30), v Belgradu 28.65—29.35. *Španska pezeta* v Zagrebu 6.30 zaklj. *Angleški funt* je v Zagrebu popustil na 247.35 zaklj.

Ljubljana. Amsterdam 2303.74—2315.10, Berlin 1301.25—1312.05, Bruselj 794.13—798.07, Curih 1108.35—1113.85, London 170.97—172.57, Newyork 3372.16—3400.42, Pariz 224.35—225.47, Praga 141.12—141.98, Trst 291.24—293.64.

Curih. Pariz 20.28, London 15.44, Newyork 306.62, Bruselj 71.65, Milan 26.32, Madrid 41.95, Amsterdam 207.85, Berlin 117.60, Dunaj 72.86 (57.60), Stockholm 79.70, Oslo 77.65, Kopenhagen 69, Praga 12.74, Varšava 58.025, Atene 2.92, Carigrad 2.50 Bukarešta 3.05.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila danes neenotna. V Zagrebu je nadalje popustila vojna škoda, dočim so bili drugi državni papirji razen 7% Bler. pos. čvrsti in so celo deloma narasli v primeri s petkom preteklega tedna, nasprotno pa je v Belgradu tudi vojna škoda narasla v zvezi z ostalimi papirji vred. Promet je bil slab in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 200 kom., agrarji 100.000, 7% Bler. pos. 1000.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71—72, agrarji 38.50—39.50, vojna škoda 315—317, begl. obv. 55—56, 8% Bler. pos. 64—65, 7% Bler. pos. 57—58, 7% pos. DHB 68—69, Kranj ind 150 bl.

Zagreb. *Drž. papirji:* 7% invest. pos. 71—72, agrarji 39—40 (40), vojna škoda 314—317 (315), 7. 315—317, 8.—12. 315—318, 6% begl obv. 55.50 den., 7% Bler. pos. 57—58.50 (56). — *Delnice:* Priv. agr. banka 220—221 (129, 220, 221), Osj. sl. tov. 140 bl., Osj. livarna 140 bl., Impex 50 den., Trboveljska 85—90 (100, 90).

Belgrad. *Drž. papirji:* Agrarji 38.50—39.25 (39.25), vojna škoda 318—320, (318, 315), 7. 319—320 (319), 12. 320—322 (322, 318), 6% begl. obv. 55.80—56.25 (55.75, 55.70), 8% Bler. pos. 68 zaklj., 7% Bler. pos. 58—58.50 (58.50), 7% pos. DHB 58 den. — *Delnice:* Narodna banka 4000—4030, Priv. agr. banka 219—221 (221, 216).

Dunaj. Don.-sav.-jadr. prioritete 60.85, delnice 9.80, Länderbanka 15, Narodna banka 128, Steg 12.10, Steweag 10.65, Alpine 9.15, Rima 21.50, Trboveljska 9.80.

Žitni trg

Novi Sad. *Pšenica:* bč., ladja Tisa, stara in nova 77 kg 2% 115—117.50; bč., ladja Begej, stara in nova 77 kg 2% 114—116. Ostalo nespr. — *Koruza:* bč. 94—96, bč. okol. Sombor 95—97, bn. 94—95, sr. par. Indijia 94—96, bč. ladji Šid in Begej 101—103, bč. ladji Tisa in Donava 102—104. — Tendenca nespr. Promet slab.

Živina

Dunajski goveji sejem 16. julija. Prignanih je bilo 856 volov, 434 bikov in 445 krav, skupno 1735 glav; od tega iz Avstrije 1197, iz inozemstva 538. Cene v šilingih za kg žive teže: voli 0.95—1.20, biki 0.75—0.95, krave 0.80—1, klavna živina 0.55—0.74. Poslovanje je bilo slabo in so cene volov popustile za 5 grošev, dobrih krav za 2—3 in klavne živine za 1—2 groša, dočim so biki pri živahni kupčiji obdržali čvrste cene preteklega tedna.

KULTURNI OBZORNIK

Kmetstvo v poljski književnosti

Julijska številka »Ost-Europe« prinaša med drugim zanimivo razpravo poljskega literarnega kritika dr. Tadeja **Zielinskega, »Poljski kmet v duhovni zgodovini in književnosti Poljske«**, katero je napisal avtor kot predavanje, ki ga je imel 19. junija v »Nemškem društvu za študij vzhodne Evrope« v Berlinu.

Pisec riše najprej bistvo starih knjiž. del, ki so obravnavala kmetski problem od antike dalje. Nato pa prehaja na poljsko književnost in sicer z ugotovitvijo, kako je postala virgilijska iluzija (s katero je V. idealiziral življenje svojih kmetov v Georgiki) dediščina vseh pisev srednjega in novega veka, med drugim tudi poljskih, zlasti v 18. stol. Zielinski imenuje tu Karpinskega in Kozmiana, ki sta bila tipična idealista v risanju poljskega kmeta. Zlasti vas poslednjega ni niti z eno umazano kapljico oškropljena. Vse v njej je v najlepšem redu, brez šuma, brez krika, brez sovraštva. Ljudje se premikajo kakor sence duhov v eliziju. Močnejše, dasiravno še zmerom ni resničnih kmetskih likov v njem, je delo Kazimira Brodzinskega, »Wieslaw«. Ob tem delu, čigar osnovna črta je hrepenenje, a preračunano vzbuja bralcem čuvstva usmiljenja, razumevanja itd., tolmači avtor razloge tedanjih pisateljev za idealiziranje kmetske duše in kmetskega življenja. Poljski kakor ruski kmet je bil brez lastninskih pravic, plemeniti duhovi, kakor Turgenjev (»Lovčevi zapiski«), Tolstoj itd. pa so ga hoteli rešiti plemiške nadvlade in mu dati, kar mu osnovno pripada: zemljo. Če so torej hoteli kmeta odrešiti, so ga morali prikazati takega, da bo vreden odrešitve. Odtod idealizirajoča tendenca, odtod nanovo prebujena virgilijanska iluzija. Kmet je moral biti slikan kot vzoren človek, plemič pa kot človek najraznovrstnejših napak. (Mar ni sodobna socialna literatura krenila na isto pot? Razmerje industijalec, kapitalist-delavec, brezpravna para, si je poiskalo enakih književnih interpretov, ki se postavljajo brezpogojno na stran delavcev in ustvarjajo dela belih in črnih ljudi.) Da niso vsi kmetje popolni vzori kakor tudi ne vsi plemiči goli požeruhi in pustolovci, so priznavali šele kesnejši realistični pisatelji, tedaj pa to ni bilo na mestu.

Vendar je bila najsilnejša, najuspešnejša borba za kmetske pravice v onih delih, kjer so bili kmetje na videz prikazani realistično, v resnici pa so bili idealizirani. Resnica je bila tako zabrisana. Lahko je spoznati laž v pretirano idealiziranih osebah. Toda Tolstoj je znal v svojem Akimu (»Moč teme«) in Katajevu (»Vojna in mir«) z realističnimi potezami ustvariti resnična človeka, ki sta brez prevar. In tema zastopnikoma kmetstva, dasiravno nista imela resničnega obraza, je plemstvo verjelo in bilo za to pri raznih vstajah temeljito poplačano.

Do dna pa je izčrpal (brez najmanjše olepšujoče poteze) kmeta Wł. Reymont v romanu »Kmetje« (katerega prevajajo zadnje čase vsi južnoslovanski narodi: Slovencem je dala pred tremi leti »Kmete« Sl. Matica, Hrvatom Matica Hrvatska, Bolgari pa so pravkar prejeli prvi dve knjigi). Zielinski pravi, da so »Kmetje« roman miljeja. Roman miljeja se razlikuje od psihološkega romana v tem, da se vsebina prvega ne izčrpa v vsebini nastopajočih oseb, marveč teče vzporedno z ljudmi tudi povest zemlje in njenih del, časa in njegovih praznikov. In ravno v tem romanu, ki ga Zielinski na široko analizira, je razvidno neizčrpno življenje zemlje v vseh letnih časih, prav tako pa tudi življenje ljudskih praznikov. Vprav ob poslednjem primerja avtor Zolajevo »La terre« z Reymontovimi »Kmeti« in pravi, da je med obema razlika v tem, da v Zolajevem romanu žive kmetje brezsmotrno; žive, da bi si nagrabili; in grabijo, da bi si še več nagrabili; drugega smotra ti ljudje nimajo. To življenje pa ni vredno življenja. Tudi Reymontovi »Kmetje« žive, da si pridobivajo premoženje — torej ni tu nobene virgiljanske iluzije — toda pridobivajo si ga, da morejo svoje praznike praznovati. Prazniki so jim smoter življenja. Mar je bil Reymont prvi, ki je izrazil te misli? Ne, to prepričanje, da so verski prazniki smoter ljudstev, je šlo skozi ves antični književni svet. Seveda so prvi zajemali praznike pagansko, Reymont pa jih je podal ne le krščansko-religiozno, marveč do zadnje podrobnosti poljsko-katoliško. Ne le prazniki, ki se vrstijo v posameznih letnih časih, marveč tudi prazniki najintimnejšega zasebnega življenja so povezani s sleherno človeško mislijo; torej ne le božič in podobni prazniki, marveč tudi krst, svatba, smrt, pogreb. Za Reymontove »Kmete« (pa tudi za naše slovenske) je torej celo smrt praznik. Pomislimo, kako si je stara beračica Agata predstavljala smrt: kako je edino obleko hranila za ta prazničnI trenotek, da bi v njej smrt pričakala, zakaj smrt za njo ni smrt, marveč pot v nebesa... Reymont ni idealiziral niti enega lika niti enega dogodka, časa in kraja. Vsa zemlja, vsa vas in vsi posamezniki žive resnično življenje v velikih kakor tudi v najtanjših potezah.

—bič.

„Naš književni jezik", II.

Ravnokar sta skupno izšli zadnji dve številki drugega letnika **»Našega jezika«**, ki ga izdaja **Lingvistično društvo v Belgradu.** Duša »Našega jezika« in obenem njegov lastnik je **dr. Aleksander Belič**, danes ne samo pri nas, ampak sploh največji filolog za srbohrvaški jezik. List urejuje z veliko skrbnostjo in požrtvovalnostjo poseben uredniški odbor 10 filologov, ki so povečini vsi izšli iz dr. Beličeve filološke šole. »Naš jezik« je nekako glasilo »srbskega seminarja« belgrajske univerze, kjer je tudi sedež uprave lista. Tajnik uredniškega odbora je **dr. Radomir Aleksič**, asistent dr. Beliča. Pri listu sodelujejo strokovnjaki-filologi zlasti iz Belgrada in Zagreba; nekaj jih je tudi iz drugih krajev. Njih število se je dvignilo od lanskih 18 na letošnjih 27. Med njimi je tudi par slovenskih; »Naš jezik« objavlja namreč tudi prispevke v slovenskem jeziku, oziroma o slovenskem jeziku, čeprav je to v njem samo še docela sporadično. List izhaja enkrat na mesec, razen počitniških dveh; vsaka številka obsega po dve tiskovni poli. Karakteristična je ovojna stran z napisom v slovansko-bizantinskem slogu. Cena lista je izredno nika, samo 30 Din letno. Sotrudniki opravljajo namreč vse delo brezplačno, kar je vredno še prav posebnega priznanja.

Pri nas na Slovenskem se je že večkrat kdo spodtaknil nad grdimi germanizmi, turcizmi in drugimi barbarizmi, ki jih je še v obilju zlasti v časopisnem jeziku naših južnih bratov. Potrebno pa je priznati, da se je jezikovna kultura pri Srbih — pri Hrvatih to v toliki meri niti ni bilo potrebno — po vojni, zlasti pa odkar izhaja »Naš jezik«, močno dvignila. Kdor opazuje srbski del naše jugoslovanske književnosti v zadnjih treh letih, lahko jasno zasleduje velik vpliv, ki ga imajo članki »N. j.« na razvoj književnega jezika v najnovejših srbskih literarnih delih.

»Naš jezik« je list, kakršnega bi tudi mi Slovenci hudo potrebovali. Kar opravlja »N. j.« za Srbe in Hrvate, t. j. za njihov jezik, to opravlja za nas Slovence kot čebelica marljivi in vestni dr. Anton Breznik in še nekateri drugi redki ljubitelji in spoštovalci naše materinščine. Kakor diha iz vseh dr. Breznikovih člankov in njegovih rahlo prikritih opomnjov sama ljubezen do našega jezika, prav tisto gorkoto občutimo tudi ob člankih sotrudnikov belgrajskega »Našega jezika«, zlasti dr. Beličevih, ki so najbolj tehtni in zato tudi najbolj avtoritativni. Izmed mnogoštevilnih njegovih prispevkov naj omenim le nekatere najvažnejše načelne: Srbohrvaški književni jezik (17 strani), O tvorbi novih besedi, Prava pot, Ob priliki nekega vprašanja, Nasilje nad jezikom, Neko načelno vprašanje, Gledališki jezik, Še nekaj besedi o gledališkem jeziku, Zopet o gledališkem jeziku, Dikcija, Belgrajski stil itd., da ne omenjam številnih drugih njegovih člankov iz oblikoslovja in skladnje. In kar je prav posebno važno, je to, da tako dr. Beličevi članki, kakor tudi vseh ostalih sotrudnikov, niso napisani v težko razumljivem znanstvenem slogu, marveč preprosto in poljudno, da se človek začudi, kako je mogoče popolnoma znanstveno stvar tako nazorno razložiti. Zato pa je »Naš jezik« dostopen in popolnoma razumljiv najširši javnosti in prosvetna oblast je popolnoma prav storila, da ga je priporočila vsem šolam.

Opozoriti pa moram še na dve, tri druge stvari. »Naš jezik« ima v vsaki številki tudi poseben oddelek z naslovm Naša pošta, v katerem lahko dobi vsak bravec jezikovni pouk iz kateregakoli jezikovnega vprašanja, ki ga sporoči uredništvu. Poleg tega pa ima vsaka številka še stalni oddelek z naslovom Jezikovne poučitve, kjer so obdelane posebno pogostne jezikovne napake v listih, revijah, literarnih delih itd. Izrednega pomena za hitro orientacijo pa je register, ki je dodan vsakemu letniku in ki priča o veliki vestnosti in marljivosti sotrudnikov »Našega jezika«. — Vsem prijateljem srbohrvaškega jezika, pa tudi našega, »Naš jezik« najtopleje priporočamo. S.

Ob Shakespearju

Werner Krauss - Rihard III.

(H kritikam ob senzacionalni premijeri v dunajskem Burgtheatru)

Kakor od neke nadzemske sile poslan nastopi Richard v osebi Wernerja Kraussa svojo, od krvi in grozodejstev prepojeno pot, ki ga privede končno kot kralja Richarda III. na angleški prestol. Ono, za čudo novo, kar je dal Krauss svojemu Richardu, je to, da ga ni igral tradicionalno kot človeško pošast, ki satansko uživa v zastrupljenih strelicah svojega dovtipa, marveč je vklesal svojemu Richardu ves strašni zmisel onih elementarnih pojavov, ki so poslani na svet, da s krvjo operejo človeštvo. On igra Richarda kot nadmoralno potenco in tvega tako največjo psihološko drznost, ki jo premore svetovna literatura, dramatično drznost, predstavljati tega absolutnega satana v oni nravstveni vlogi, ki je opravljala vse od Atile pa tja do Džinkiskana posel tako zvane »Šibe božje«.

Za lažje razumevanje tega grandioznega Shakespaerjevega dela, katerenu sledi Werner Krauss z genijalno zamislijo svojega Richarda, moramo spoznati družabne razmere v Angliji za časa meščanskih vojn. Med katero drhalo mori ta vampir Richard, knez Gloster? Že v ekspoziciji vsake posamezne osebe napove Shakespeare moralen bankrot, ki pride navadno le ob edino zasluženem koncu propale družbe. Med Richardovimi žrtvami sta samo dve osebi nedolžni, oba nedorasla princa. Vsi drugi pa — z Anno Nevil, ki se preda ob krsti svojega umorjenega moža morilcu Richardu, in kraljico Elizabeto vred, ki se spenja h križu in se hkrati udaja Richardu, ker obljublja ta njeni hčeri zakon in krono — so ali morilci in slabiči ali pa puhloglavci in hinavci. Šele ko spoznaš ta svet, se ti zdi ta diabolična oseba človeško razumljiva. Monumentalna etika Kraussovega ustvarjanja doseže vrhunec tam, ko se oglasi v kralju Richardu samem po odstranitvi vseh svojih nasprotnikov nov sovražnik, strašnejši od vseh: vest. S kakšno neizprosno strastjo sesa ta Richard nezaupnost vase in žene besno svoje poslednje pristaše k usodnemu izdajstvu, tako da je končno maščevan Richard sam. Vse to dviga to osebo neverjetno jasno iz šare vseh naturalistično psiholoških modrovanj učenih dramaturgov, ki so nam podali dosedaj tako zabrisano to Richardovo tragedijo. Ne s konkretno psihologijo, temveč z nekakim evangelijem duševne propasti človeštva, genija (Sh. je bilo takrat 30 let) ter njega spoznanje ničevosti pred neko višjo vsemogočno Silo — Bogom — si je razlagati Richarda III. V Hamletu pa je pomišljal 38 letni Sh, o tej sili, hotel izvedeti o njej skrivnosti, ki morajo ostati skrivnosti in bil kaznovan tja do sive starosti z dvomom, ki vodi človeka do popolne negotovosti in iz katere se rešiš lahko edinole z preprosto otroško vero, ki sega preko vsega razuma. Goethe jo je n. pr. našel v II. delu Fausta, Sh. pa v »Viharju«, svojem poslednje mdelu.

Čudovita je tudi igravska zgradba, ki jo začne graditi Krauss v senci ob mrtvem Henrikovcem truplu. Kaj vse se že ni govorilo o tej psihološki neverjetnosti te scene. Mimo drugih definicij, da je to nekakšna profanacija ženske časti in trditve, da je simbol pošastne zmage življenja nad smrtjo, je bila še cela vrsta najrazličnejših nedognanih trditev, kakor pač vselej, kadar se umetnina moralizira. Werner Krauss pa je imel dovelj poguma, pokazati sceno ob mrtvem Henriku VI. kot čist gledališki efekt. Psihološko ta scena ob krsti ne vzdrži; pač pa doseže docela svoj namen v efektni teatraliki in takšno jo je podal Warner Krauss z gesto virtuoza. Kraussov Richard III. je literarno-zgodovinsko dejstvo.

Kakor sem poučen, je Richard III. na letošnjem repertoarju ljubljanske drame. Obeta se nam tako spet nov genialni Župančičev prevod.

Naznanila

Ljubljana

1 *Mostič Medno-Vikrče.* Pripravljalni odbor nas naproša za opozoritev interesentom, da se bo vršil potem, ko je odbor nabral približno polovico za zgradbo potrebnih prispevkov, ustanovni občni zbor Prometnega društva Medno-Tacen v četrtek, 19. julija ob 20 v restavracijski sobi v »Zvezdi«. Interesenti so v prid tej občekoristni zgradbi na ustanovni občni zbor najvljudneje vabljeni.

1 *Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske.* Ta teden se vrše deljene vaje: v sredo ob 19.30 sopran, ob 20.30 tenor, v četrtek ob 19.30 alt, ob 20.30 bas, v petek ob 19.30 ženski, ob 20.30 moški zbor. — Odbor.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24, in dr. Kmet, Dunajska cesta 41.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 17. julija: 12.15 Pol ure reproduciranih koračnic 12.45 Poročila 13.00 Čas, donski kozaki pojo na ploščah 18.00 Otroški kotiček (Mirko Kunčič) 18.30 Plošče nam pojo, kak rožice cveto 19.00 Reportaža: Po Savi in Donavi (F. Delak) 19.30 Narodnostno delo na naši severni meji (Rudolf Kresal) 20.00 Orgelski koncert (Fricelj Kanizij), vmes poje Tone Petrovčič 21.00 Pantje na vasi, vmes citre solo Mezgolita 22.10 Čas, poročila 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi:

TOREK, 17. julija. *Beograd:* 19.00 Predavanje o gospej Curie 20.10 Plablo Casals, plošče 20.25 Vokalni koncert 20.55 Simfonične pesmi Skrjabina 21.30 Igra — *Zagreb:* 20.15 Violinski koncert 20.45 Radijski orkester in vokalni koncert — *Dunaj:* 17.10 Vokalni in violinski koncert 19.55 Operni fragmenti — *Budimpešta:* 19.45 Madjarska komorna glasba in marši 21.10 Plošče 22.00 Operni orkester — *Milan-Trst:* 20.45 Opereta «Izgubljena žena«, Pietri — *Rim:* 20.45 Lahka glasba 22.00 Plesna glasba — *Praga:* 19.25 Pester večer 20.45 Slovaške pesmi 20.45 Klavirski koncert — *Brno:* 19.25 Šramel — *Bratislava:* 19.25 Klavirski kvartet št. 1, Mozart 20.25 Pesmi in arije Rimski-Korsakova — *Varšava:* 19.15 Lahka glasba 20.12 «Tristan in Izolda«, opera, Wagner (plošče) —

Poizvedovanja

Izgubil sem dokumente: krstni in domovinski list na ime Adam Lewicki. Izgubljeni so bili od Vošnjakove—Gosposvetske—Tavčarjeve ulice. Dokumenti so v poljskem in slovenskem jeziku. Najditelj se naproša, da jih odda proti nagradi na naslov: Romaniuk Ivan, hišnik, Gledališka ulica 13.

Pes »Doberman«, velik, temnorjav, se je zatekel. Lastnik ga dobi pri Francu Kralju, Podgorica, p. Dol pri Ljubljani.

Papiga je bila najdena na vrtu uršulinskega samostana v Ljubljani.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovska pomočnica

zmožna tudi poslovodstva — išče službo, najraje na Štajerskem ali Gorenjskem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 7867. (a)

Za prodajo kruha

ali kaj sličnega iščem nameščenje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiva in marljiva« 8042. a

Službo dobe

Postrežnico

gospodinjsko, ki zna kuhati in opravljati vsa hišna dela, iščem. Celodnevna hrana in plača po dogovoru. Poizve se v upravi »Slovenca« pod štev. 8043. (b)

Kuharica

samostojna gospodinja — srednjih let — se sprejme takoj ali avgusta. Ponudbe podružnici »Slovenca« Celje št. 8028. (b)

Revno deklico

14—16 let staro, sprejmem za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8049. (b)

Zaslužek

nudimo trgovcem, elektrotehnikom in osebam, ki bi prevzele prodajo dobre znamke radio aparatov v svojem okraju, pred vsem v Kamniku in na Gorenjskem. Ponudbe pod »Radio zastopstvo« štev. 8009 upravi »Slovenca«. (b)

Kupimo

Kumarce

za vlaganje kupuje »Produkta«, Tyrševa c., Ljubljana. (k)

20.000 kg sena

prvovrstnega, sladkega, zdravega, ponudite tvrdki Čebin, Ljubljana, Wolfova ulica 1/II. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Specijalna čokolada

za kuho in turiste ter Bizjakovi keksi po izredno ugodni ceni samo pri Kovačič, Miklošičeva cesta 32. (l)

Hladilnik

mala tipa a la Frigidair, malo rabljen, se radi odpotovanja v inozemstvo proda. Dopise na upravo »Slovenca« pod št. »12«-7871. (l)

Klavirji

prvovrstni instrumenti različnih tvrdk kakor tudi lastnih izdelkov že od 11.000 dalje dobite pri

R. WARBINEK

Ljubljana, Gregorčičeva 5

Dolgoletna garancija. — Prodaja na obroke tudi proti bančnim knjižicam. Strokovnjaška popravila in uglaševanje izvršujem točno in ceno. — Najceneiša izposojevalnica.

Nudimo Vam

za majhen denar dobra oblačila. — A. Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Semensko ajdo

dobite pri tvrdki Fran Pogačnik d. z o. z., Ljubljana, Tyrševa št. 67, nasproti mitnice.

Kovčke za potovanje

vseh vrst, vseh velikosti, kakor tudi denarnice, listnice, nahrbtnike nudi po najnižjih cenah Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13. (l)

Drobilec za kamenje

s čeljustmi (Backensteinbrecher), odprtina žrela 270 × 175 mm, 2 do 4 m³ na uro, 4 do 6 KS, dobro ohranjen, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 8032. (l)

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Ugodno prodam

nekaj Žnidaršičevih panjev in različno čebelarsko orodje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8041. (l)

Vajenci

Vajenko

s primerno šolsko izobrazbo sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8050. (v)

Sprejmem vajenca

poštenih staršev v boljšo specerijo in delikateso. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7951. (v)

Trgovskega vajenca

s primerno šolsko naobrazbo, sprejme trgovina železnine. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8033. (v)

Vajenca

za kleparsko obrt, iz dobre in poštene hiše, sprejme Burgar Vinko, klepar, Ribnica na Dolenjskem. v

Auto-motor

Limuzino

petsedežno — Chevrolet novejše tipe, kakor nov, Bosch razsvetljava, štiri vrata - poceni prodam. Žirovnik, Tavčarjeva 6, Ljubljana. (f)

Osebni avto

štirisedežen, lahek, ki troši samo 8 l bencina na 100 km, v popolnoma dobrem stanju, naprodaj. — Garaža, Kapiteljska ulica št. 3. (f)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

sobo in kuhinjo oddam za avgust po 250 Din. Val. Vodnikova 15, Zelena jama. (č)

Pouk

Inštruktorja (-ico)

za francoščino in nemščino potrebujem.. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Točen plačnik« 7927. (n)

Christofov učni zavod

Ljubljana. - Najstarejša privatna enoletna trgovska šola, vpisuje ves julij dnevno na Domobranski cesti 15. — Stenografija, slovenska, nemška, trgovski predmeti, strojepisje, jeziki. Vpisnina 30 Din, mesečna šolnina 120 Din, revni popust. Zahtevajte prospekte. (u)

Posestva

Nova hiša

2 sobi, kuhinja, vrt, pol ure od Glavnega trga v Mariboru - naprodaj za 43.000 Din. Potrebna gotovina 10.000 Din, drugo knjižica Mariborske mestne hranilnice. Poize se: Ivan Kos, Krekova št. 5, Tezno, Maribor. (p)

Kavarno

na prometnem kraju — prodam. Visoka rentabilnost. Ponudbe pod »Kavarna« št. 7977 na upravo »Slovenca«. (p)

Gostilno

prodam. Velik promet, sijajen zaslužek in dobra investicija. Ponudbe pod »Gostilna« upravi »Slov.« št. 7975. (p)

Hišo z vrtom

v Ptuju, naprodaj proti hranilni knjižici. Plauc, Maribor. (p)

Krasna posest

v mirni legi na meji Ljubljane v ljubljanski okolici, sestoječa iz enodružinske hiše ter velikega sadnega in zelenjadnega vrta, se takoj proda za 85.000 Din. Prevzame se lahko tudi hipoteka. Naslov v upravi »Slovenca« št. 8030. (p)

Objave

Izjava!

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, katere bi kdorkoli napravil na moj račun. Kunc Franc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 13. (o)

GREŠITE MNOGO
če ne čitate redno
SLOVENCA

Razpis.

Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje

ofertalno licitacijo za zgradbo cestnega, železobetonskega mostička

čez potok Zidar na Cesti v Črno vas.

Ponudbe je treba pod običajnimi pogoji vložiti pri mestnem gradbenem uradu, Nabrežje 20. septembra, do

pondeljka dne 23. julija 1934 do 11. ure dopoldne.

Istotam se dobe vsi razpisni pripomočki od 16. julija 1934 dalje.

MESTNO NAČELSTVO
dne 13. julija 1934. Dr. Dinko Puc l. r.

STARŠI!

Otroku, ki obiskuje šolo, dajte, ako je slaboten, použiti vsak dan zjutraj in zvečer malo žličico okusnega »Energina«, za krepitev krvi, živcev in teka. Otroci, ki redno jemljejo »Energin«, imajo dober tek in so odporni zoper vsa obolenja. »Energin« za jačanje krvi, živcev in teka dajte dekletu med 10 in 17 leti, ako je slabotno. To je prehodna dekliška doba, ko se mora vsako dekle okrepiti. »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki nima teka. »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki je malokrven.

»ENERGIN« se dobi v lekarnah v steklenicah po pol litra; 1 steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 19.147/33.

Združenje pekovskih mojstrov naznanja pretužno vest, da je umrl gospod

Planinc Vinko

pekovski mojster v Mariboru

Prosimo svoje člane, da se udeleže pogreba blagopokojnega, ki bo v torek, dne 17. julija ob 16 iz mrtvašnice na Pobrežju.

Bodi ohranjen dragemu tovarišu časten spomin!

Maribor, dne 16. julija 1934.

UPRAVA.

Tem potom naznanjamo tužno vest, da se je dne 7. julija t. l. na Fali smrtno ponesrečil

Jože Mecilošek

strojevodja kurilnice Lb. I.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v torek, 17. julija 1934 ob pol 3 popoldne iz glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

ŽALUJOČI OSTALI

Nogavice - rokavice

kompletne potrebščine za krojače in šivilje,

nadalje

bogata zaloga žepnih robcev, toaletnih potrebščin, kravat, vsakovrstnega modnega blaga itd., po

najnižjih cenah

pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

ZAHVALA. Za obilne dokaze iskrenega sočuvstvovanja ob težki izgubi naše nad vse ljubljene soproge, mamice, stare mamice, gospe

ANTONIJE KOZINA

soproge žel. zvaničnika v pokoju

se tem potom najtopleje zahvaljujemo. Vsem našim sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem izrekamo za darovane vence in cvetje najtoplejšo zahvalo. Prav posebno zahvalo smo pa dolžni zdravniku dr. Osolniku, prečastiti duhovščini, vsem pevcem za ganljivo petje in vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin pokojnice. Zahvaljujemo se Bojevnikom in šentpetrskim šahistom ter vsem onim, ki so prihiteli od daleč in blizu, da so v tako častnem številu spremili drago pokojnico na zadnji poti. Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi sv. Petra v četrtek, dne 19. julija 1934 ob 7.

Moste-Ljubljana, dne 16. julija 1934.

ŽALUJOČI OSTALI

Simončič Maks:

Galicija

21

Stopamo po široki, izvoženi cesti, ob kateri stojijo tu in tam straže, opozarjajoč nas s klici na različne ovire; pa se kljub temu marsikdo zvrne v granatne kotanje, katerih je tukaj vse polno. Na obeh straneh ceste se razprostira nekakšen gozd, o katerem sem slišal pripovedovati, da so ga postavili šele zdaj, kajti zaradi izdajstva polkovnika Redla je bilo treba marsikaj spremeniti. Košatil se je prej na vzhodu, toda posekali so ga in premestili na zapad.

Počasi se gozd redči in zopet stopamo po planjavi. Mnogo laže mi je, kajti v tem prostranstvu, ki ga vidim pred seboj, je nekakšna odkritosrčnost, medtem ko človeka v gozdu plaši vsak šum, vsaka senca.

Na levi in desni srečujemo do tal porušene vasi, katere je trdnjavsko poveljstvo ukazalo požgati, da bi v primeru napada ne služile v kritje sovražniku.

Z vzhoda je slišati butanje topov in ves nebosklon je oblit s krvavim žarom, ki podrhteva, kakor bi ga stresala nevidna orjaška roka.

»Kličejo nas,« pravi Habič.

»Če bi le hotelo biti res, da bi se človek vsaj spet enkrat pošteno odpočil! Tega prokletega lazenja sem in tja imam že več ko preveč,« godrnja Jošt in vsi mu pritrjujejo. »Nazadnje je v zakopih in jarkih le boljše kot pa to večno umikanje.«

Toda cesta se vije v nasprotno smer in za vsakim korakom postaja grmenje zamolklejše, nerazločnejše.

»Če bi se lepo držali te poti, bi morda prišli koncem koncev še domov,« se smeje Kovač.

»Prav radoveden sem, kam nas peljejo,« se oglasi tudi Skočir, ki je dosedaj molčal. »Slišal sem marsikaj.«

»Tudi jaz,« mu pritrdi Kovač, »pa je prelepo, da bi človek verjel.«

V hipu je vse kakor prebujeno. Vsak bi hotel vedeti, kakšne so te novice.

Kovač molči, zato odgovarja Skočir.

»Baje nas porinejo na Madjarsko, kjer počakamo dopolnila iz zaledja. Neki telefonist v Przemyslu mi je celo pravil, da je že konec vojske. Pa to drugo že ne bo res, kakor je videti, prvo bi pa še sam verjel.«

Vse je razburjeno. Tako mikavno je vse to, da ga skoraj ni med nami, ki bi ne verjel. Habič se že tako obnaša, kakor bi bil doma.

»Madjarska in Kranjska?! Skočiš čez Donavo, pa si doma,« se smeje ves razigran.

»To si pa pametno povedal! Samo dobro se moraš pognati, da ne obtičiš kje sredi pota,« se norčuje Žgur.

Habič ga ne posluša. Njegove misli so sučejo samo še okoli dobrot, s katerimi si upa v kratkem natrpati svoj že popolnoma izsušeni želodec.

Nekateri se še nekaj časa pomenkujejo pritajeno med sabo, toda kmalu utihne vse in slišati je samo nerazločen šum naših drsajočih korakov, ki hitro zamira v tej pusti, enolični planjavi.

Noč je hladna in čeprav korakamo hitro, se vendar ne moremo ogreti.

Zapustili smo cesto. Čez travnike in njive se vlečemo dalje, vedno dalje. Na vzhodu se temna modrina neba počasi preliva v nekakšno mlečnobelo svetlobo in v tem rahlem jutranjem svitu zagledamo ne daleč pred seboj nekaj hiš. Čim bliže prihajamo, tem več jih je.

Oddelek za oddelkom se trga od celote in koraka v različne smeri. Ličan, ki je šel naprej, da bi nam preskrbel prenočišča, nas čaka pred vasjo. Vodi nas nekam v spodnji konec vasi, kjer sta za našo stotnijo že pripravljena dva velika hleva.

»Kuhinja je takoj zadaj za bajto. Lahko takoj pridete po kofedro, je že vse pripravljeno,« nam še pravi, ko vidi, kako se hitro kobacamo v brloge.

V hlevu je prijetno toplo in še diši po živini. Prvi hip ne razločimo ničesar. Prerivamo se sem in tja, dokler se oči počasi ne privadijo temi. Sedaj šele opazimo, da je ves hlev nastlan s čisto slamo. Kolebamo drug čez drugega, kajti vsak bi si rad priboril čim udobnejši prostorček. Žgur se je zaril v zgornji konec hleva, kamor vabi tudi mene.

»Tukaj je mnogo boljše, ker ne vleče od vrat,« mi razklada med neprestanim zehanjem. »Na tisto kofedro se pa po kašljamj Sem tako zaspan, da bi me še kaj boljšega, kot so tiste Ličanove pomije, ne moglo premotiti.«

Večina je njegovih misli. Urejajo si ležišča, medtem ko so se drugi popolnoma zarili v slamo, da je videti samo njihove prosto ležeče glave, kakor odsekane od trupla. Posamezniki sicer odhajajo po zajtrk, pa se spet kmalu vračajo, se raztegujejo po slami, dokler se polagoma vse ne umiri. Kakor iz dalje slišim še Strgulčev mrmrajoči glas:

... prosi za nas, grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.«

*

Takoj za hlevom je vrt, kjer si je Ličan s pomočjo kamnov in opeke postavil nekakšno začasno ognjišče.

»Vse bi še šlo, če bi bila le voda malo bliže,« mi pripoveduje medtem, ko podpihava ogenj, ki mu noče pošteno zagoreti. »Sicer je konec vasi nekakšna kotanja, v kateri je še precej vode, pa je že vsa onesnažena s človečjakom. Zajtrk sem moral tudi jaz kuhati s to brozgo, ker nisem imel druge pri roki. Kaj hočeš, saj tudi rečna voda ni dosti čistejša. Polno je v njej mrtvakov. Nazadnje mi škodovati ne more bogve kaj, ker jo pred uporabo pošteno prekuham in počakam, da se umazanija v njej uleže.«

Tik za vrtom je cesta, ki se za vasjo v velikem loku obrača proti jugu. Polna je vojaštva in voz, natrpanih z ranjenci, ki kakor nametana polena leže drug vrh drugega. Njih posineli, brezkrvni obrazi so brez vsakega izraza. Negibno, kakor mrtvaki, leže na vozovih, upirajoč motne, okrvavljene oči nekam v praznino. Za vozovi črede sestradane in utrujene goveje živine, ki jo z neprestanim suvanjem in kričanjem poganjajo dalje.

(Dalje sledi)

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič.